

ŽIVA ZAJEDNICA

1F2384E

Prosinač/Dezember 1983. Broj **12** (47)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
ERSCHEINUNGSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Božić – blagdan očitovanja Božjeg čovjekoljublja

Blagdan Kristova rođenja – Božić, jest prije svega blagdan onih koji su Bogočovjeka vjerom prihvatili kao svoga Boga. Ali Božić nije samo njihov blagdan. Prevelik i golem je to događaj da bi se odnosio samo na milijardu i nekoliko stotina milijuna krštenih. Istina da se vječni Bog u liku čovjekovu nastanio i udomio među ljudima, da je postao čovjekom, spaja nebo i zemlju, vječnost i vrijeme, svemoć Božju i slabost ljudsku u jedno neizrecivo, neopisivo, ali stvarno zajedništvo. Kristovim dolaskom nebo je prestalo biti nedohvatno i dale-

ko. Čovjek od trenutka Kristova utjelovljenja nije više samo jedna vrsta među brojnim stvorenjima, nego sudionik i zajedničar u Božjem životu, baštinik vječnosti. Uzimajući ljudsku narav, Bog pokazuje i dokazuje kako je na strani čovjekovoj, kako njegovo srce kuca za čovjeka. Da, on se upravo opredjeljuje za čovjeka, za svakog čovjeka. Zato je blagdan Kristova rođenja blagdan svakog čovjeka, blagdan svih ljudi. Najprije vjernika, dakako, jer su oni te istine svjesni. Oni su svjesni da je on s njima i „kad ih zaboli ona duboka rana,

dublja od žila u srži njihova korijena, na samom dnu izmučene osame”. Oni znaju da je on uza nje i kad se jave strahovi i nesigurnosti, razočaranja, bolest, smrt. Oni znaju da poslije Betlehemske noći oni više nikada nisu sami, jer je s njima, i na najtežobnijem njihovom zemaljskom putu, njihov sveti i svemoguća Brat, čovjekoljubac, Sin Božji i Dijete Marijino.

Božić je blagdan i onih koji ne vjeruju, koji ne znaju ili ne mogu vjerovati, jer je to blagdan svega čovječanstva, svega svijeta, svakoga onoga koji traži svoje

(nastavak na sl. str.)

*Betlem je mjesto, u kome čisto Djetešće,
Rodi se za nas, otkupi da nas Janješće.
Štalica prosta bi njemu dosta prigodna;
O dobrog Kralja komu je štala ugodna!*

U ovom broju

● Božićni običaji	str. 2
● Je li vjera „privatna stvar“?	str. 3
● Aleksa Kokić, svećenik i pjesnik	str. 4
● Iz naših misija	str. 6–11
● Nova adresa Naddušobrižničkog ureda	str. 11
● Je li pametno poslužiti se premijom za povratak?	str. 12–13
● Biblijska olimpijada 1984. (pitanja i odgovori)	str. 14–24
● Novo izdanje Kačićeve „Pismarice“	str. 25–26
● Mladi iz Ludwighshafena nastupaju na Badnjak na televiziji	str. 26
● Božićna lutka	str. 27
● Višeslavov križ na prsima biskupa Mosera	str. 28
Vischeslav-Kreuz für Bischof Moser	S. 28

(nastavak s prednje str.)

ishodište, koji se pita o smislu života, patnje, koji se zanima za konačni svoj cilj. I nijedan događaj ne pokazuje tako uvjerljivo da Bog postoji, da mora postojati, da je dobar, da ljubi čovjeka, kao događaj Božića. U njemu se, kaže apostol Pavao: „Očitovala dobrostivost i čovjekoljublje Spasitelja našega, Boga”. I kad ozbiljno traženje smisla života ljudi koji ne vjeruju dosegne mjeru zrelosti, onda će se i iz njihove duše izvinuti krik za spasenjem, onda će se i oni lako poistovjetiti s Kristom i naći se, prepoznati se u njegovoj božanskoj čovječnosti. Zato je Božić blagdan svih onih koji Boga traže.

Blagdan je to i onih koji su Krista odbacili iz najrazličitijih razloga, koji za nj ne mare... I oni i te kako osjete kako se ovih božićnih dana i u njihovoj nutrini nešto mijenja, i oni su svjedoci kako ih podsvijest ili polusvijest vraća u dane mladosti, u dane svetih običaja i vjerskih doživljaja i slavlja kada su, prihvaćajući Krista, ipak mirnije, čovječanski je i sretnije živjeli.

Božić je blagdan i onih koji mu se smiju, koji ga u svojoj neozbiljnosti i neodgovornosti „ponaivljuju” ili čak izruguju. I za njih je Krist postao suputnikom i supatnikom. I njima Čovjekoljubac poručuje snagom topline svoga rođenja: „Znaite da sve vas još čeka, još nije kasno da se uključite u proces ljubavi koja od Boga struji prema čovjeku i onda se po čovjeku Bogu vraću, razveseljujući Boga i usrećujući čovjeka”.

Kristovo rođenje u Betlehemu blagdan je svemira i ljudi. To je trajni poziv na otriženje, na očovčenje, na osmišljenje života koje je moguće samo u Bogu, po Kristu, koji je „došao sa zvijezda”, kako čovjek ne bi hodio malen ispod tih istih zvijezda.

Božić je dar Očev čovjeku, svakom čovjeku. I svaki onaj koji taj dar prihvati, nalazi sreću i crpi radost od Gospodina, radost koju mu nikakva sila ne može oteći. Na „dar Sina” treba odgovoriti sebedarjem Bogu. Samo se tako Božić stvarno doživljuje i produžuje u Novo ljeto i povijest.

U tom smislu, dragi čitatelji, izvolite Vi i Vaše obitelji primiti naše najbolje želje i najiskrenije čestitke za Božić i Novu godinu.

Vaš urednik
fra Ignacije Vugdelija

Za mlade

Božićno slavlje uz djedovo ognjište

Jedan dio nas mladih slavit će i ove godine Božić u domovini. Osjetit će da ga slave na rodnoj grudi, osobito oni koji će tijekom božićnih blagdana biti na selima. Naime, veći se broj božićnih običaja sačuvao upravo na selima. Mi, kojima su roditelji tumačili, već znamo, a neki će tek doznati da su hrvatski božićni običaji vrlo bogati, bogatiji od običaja nekih drugih naroda. Upoznajmo te običaje, pitajmo djedove i bake kako Hrvati slave Božić.

Meni otac uvijek kaže da sve pamtim kako bih, kada i ja budem otac, pričao svojoj djeci, ali i da se već sada mogu pohvaliti pred njemačkim prijateljima koji vole znati naše običaje.

Poslanje stanova slamom spada u jedan od najstarijih hrvatskih božićnih običaja

U mnogim krajevima lijepe naše domovine običaj je ići na zornice, rane jutarnje Mise tijekom Došašća (Adventa) kada se osobito pripremamo za dolazak Isusa Krista.

U nekim se krajevima sije pšenica kroz Došašće. Ona do Božića proklija, bude mlada i zelena. Takva pšenica je znak malog, tek rođenog Isusa, ali i njegove, kasnije, žrtve. Obavljena našom lijepom trobojnicom, ona je znak Božjeg blagoslova nad našom lijepom domovinom.

Dan pred Isusovo rođenje zovemo Badnjak. Riječ dolazi od glagola bdjeti. Tako se zove i veliko suho drvo, koje se zapali. Ono je našim predcima i prije pokrštenja bilo znak svjetla, Sunca, jer dani postaju duži, slabi zima. Taj je običaj tako lijep da su ga naši stari zadržali i nakon krštenja. Od tada je, kao i sviće,

Isusov znak. Znamo, Isus je rekao da je Svjetlo svijeta. Isusova nauka je svjetlo koje nam pokazuje pravi put života, put do spasenja.

Dan Isusova rođenja zovemo Božić, a to znači: MALI BOG! Bog je postao mali, kao što smo svi bili mali kada smo se rodili. Rodio se kao i mi, da bi nam bio jednak, da nam pomogne. Nije htio među nas doći tako da nas prestraši, da od njega strahujemo i da budemo robovi. Postao je mali da bi nas učinio velikima – svojom braćom, prijateljima i Božjom djecom, a to je najviše što možemo postati.

Tijekom božićnih blagdana pjevamo brojne hrvatske božićne pjesme koje su jako stare. Kaže se: tko pjeva, dvostruko moli. I mi ih pjevamo, ali mnogi naši vršnjaci, rođeni u ovoj tuđini, ne znaju dobro hrvatski. Možda i ne razumiju što pjevaju, a u našim božićnim pjesmama, bolje nego u pjesmama drugih naroda, kao da je ukratko iznesena naša vjera. Zato božićne pjesme zovemo i opjevano Evanđelje. One pokazuju kakva je naša vjera, koja je među Hrvatima rasla i u velikim nevoljama napredovala kroz trinaest stoljeća. Te drage pjesme kazuju da vjerujemo Bogu – „Sinu, jednom s Ocem i Duhom”. Pjevamo da je „rođen od Djevice Marije” koja je „Djevicom vazda bila i ostala”. Pjevamo da je rođen „Bog i čovjek” koji je „sve stvorio” i „od ništa sve učinio”.

Kao „duše dobre volje” pjevamo „Božjem otajstvu”. To osobito znači da se „Bog – Kralj nebeski” rodio daleko od slave, moći i vlasti; da je iskusio što znači „štala i slama”; da se rodio kao najveći siromah, tj. da je „uboštvo trpio”.

Mi Hrvati jako volimo Mariju, pa i o njoj pjevamo da je, rodivši Isusa, „đavlu silu slomila i kršćane oslobodila”; da je po njoj Isus došao „pravednima dati udio u svojoj slavi”, „nevoljni svijet pohoditi svojom milošću”, „grešnike osloboditi”, „svima navijestiti mir i veslje”, „sve spasiti”.

Kada bolje upoznamo hrvatske božićne običaje, osobito pjesme, naše će veselje biti veće. Znajući što pjevamo, radosnije ćemo slaviti Isusov rođendan. Kada se vratimo u naše školske i vjeronaučne dvorane, pričajmo jedni drugima kako se u pojedinom našem kraju slavi Božić.

Razmišljanja o jednoj definiciji

Što znači „vjera je privatna stvar“?

Gotovo svakog tjedna možemo čitati u domovinskom svjetovnom tisku da je „vjera privatna stvar“. Obično se tome dodaje da je „Crkva odijeljena od države“ i da kod nas postoji „sloboda vjeroispovijedi“. Mislim da nikome neće biti teško uvidjeti kako je pozitivno što je Crkva odijeljena od države. Crkvi se često zamjera da je u prošlosti i previše „paktirala“ s vladajućim snagama, premda upravo Katolička Crkva, za razliku od Pravoslavne, ima dugu tradiciju neovisnosti od države. U nas Hrvata je za vrijeme Austro-Ugarske car u Beču, koji je ujedno bio i hrvatski kralj, trebao dati svoj pristanak na imenovanje biskupa, ali veliki dio svećenstva je od vremena Hrvatskog preporoda bio starčevičanski orijentiran, dakle protivan tlačiteljima hrvatske samobitnosti. Za vrijeme Kraljevine Jugoslavije naša je Crkva ponovno bila na braniku nacionalnih interesa, premda nikada nije iza sebe imala neki veću klerikalnu stranku. Crkva se u to vrijeme sukobljavala sa službenom politikom u Beogradu jer je dinastija Karađorđevića protežirala Pravoslavnu crkvu na štetu Katoličke Crkve. Za vrijeme rata Crkva je u nas bila rastrgana između „vlasti u Zagrebu, onih u šumi i vlade u Londonu“, kako je rekao kardinal Stepinac na svome suđenju. Nakon rata je borbeni ateizam režima u nas prisilio Crkvu na samoobranu. Ona se i danas ponekad suočava s mentalitetom poslijeratnog borbenog ateizma...

Dok su prije rečene stvari prilično jasne, često se pitamo što zapravo znače riječi „vjera je privatna stvar“. Kad kažemo da je nešto „privatna stvar nekog pojedinca“, onda obično mislimo da je to ono što se tiče njega samoga i što se odigrava, tako rekuć, između četiri zida njegova doma. Moglo bismo „na brzac“ definirati da su privatne stvari sve ono što čini pojedinac ne utječući na društvo i u što se društvo ne smije miješati. To je ono što nazivamo privatnom sferom koja bi za druge trebala biti tabu. No možemo li to reći za vjeru? Ponajprije, ako je netko vjernik to je nemoguće sakriti, a najmanje u jednom društvu koje je na svoje zastave ispisalo ateističke parole. Pojedinac-vjernik će se u takvom društvu prije ili kasnije sukobiti s onima koji određuju pravila ponašanja tog društva. On se zapravo i mora

ogriješiti o ta pravila jer kao vjernik mora svjedočiti svoju vjeru – i to bez obzira na posljedice. Primjera za to ima dosta a najuočljiviji su oni u kojima su bili društveno kažnjeni ili izopćeni neki pojedinci samo zato što su sudjelovali u crkvenim „priredbama“ ili samo bili nazočni u crkvi na nekoj svjetovnoj priredbi.

Drugo: Crkva nas uči da je vjera ne samo stvar pojedinaca nego i zajednice. Mi smo kao vjernici-pojedinci članovi Crkve – naroda Božjeg – pa naše ispovijedanje vjere nije samo „privatna stvar“ nego i stvar jednog kolektiva, naših suvjernika, koje mi zovemo sestrama i braćom. Doduše, samo će pojedinci biti spašeni, ali put do toga neminovno vodi kroz Crkvu, dakle kroz određenu zajednicu ljudi. U ovom slučaju nema ni govora o tome da bi vjera mogla biti nešto „privatno“ ako je prakticiramo u zajednici, u Crkvi. Ona time postaje stvar javnosti, nešto što je vidljivo ne samo za vrijeme posjeta nedjeljne svete Mise nego i svakog dana, svugdje gdje živimo i djelujemo.

Mi ispovijedamo našu vjeru i u određenom narodu, u određenom kulturnom i jezičnom krugu, u određenoj civilizaciji. I na tim područjima ne možemo vjeru „privatizirati“ jer nam ona nalaže da se izjašnjavamo za određene konkretne stvari jednog naroda, jedne kulture i civilizacije. Kad kao vjernici kažemo da smo Hrvati, da govorimo hrvatskim jezikom i pripadamo zapadnom kulturnom krugu, onda to ne samo odgovara istini nego nam to „nalaže“ i naša vjera. Govoreći pred sudionicima jednog studentskog katoličkog društva u Bonnu početkom studenoga, kölnski nadbiskup kardinal Joseph Höffner je rekao:

„Kršćanska ljubav prema Domovini nije samo neki osjećaj, a još manje šovinizam, nego moralna dužnost živog sudjelovanja u dobru i nevolji svoga naroda. Ona je više nego poslušnost i lojalnost. Ona ima svoju vezu s Bogom i pokazat će se kao ljubav prema Domovini prije svega u teškim vremenima... Kršćanska ljubav prema Domovini koja je ukotvljena u ljubav prema svim ljudima i svim narodima, zna da nehumano ograničavanje 'čovjekova bistva' na vlastitu rasu, vlastiti narod, vlastitu naciju i vlastiti stalež vodi do bestijalnosti.“ Drugim riječima,

kao kršćani trebamo voliti vlastiti narod, ali isto tako i sve narode i rase ovog svijeta, prema onoj „Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!“ Jer, tko ne ljubi sebe i svoje zar može ljubiti druge, to jest bližnje – a ti su svi ostali?

Zato nas i boli kad u domovinskom novinstvu čitamo kako se hrvatsko ime često u negativnom smislu dovodi u vezu s našom Crkvom. Nedavno je beogradski list „Intervju“ objavio opširan članak o vjerskim zajednicama u Jugoslaviji i kao negativne primjere za djelovanje hrvatske Crkve naveo kako je u jednom samostanu crkveni zbor pjevao ne samo crkvene pjesme „... već i poznate nacionalističke 'U boj, u boj' i 'Za dom, za dom'“, to su riječi iz glasovite Zajčeve opere „Nikola Šubić Zrinski“ i kako se jedan rimokatolički velikodostojnik prošle godine u Kanadi zalagao za „čistoću katoličke vjere i nacije“, kao da je to prijestup u odnosima s državom. Zar se trebao zalagati za nečistoću vjere i nacije? U isto vrijeme najveći hrvatski svjetovni list „Vjesnik“ donosi kratku bilješku o kanonizaciji **Bogdana Leopolda Mandića** nazivajući ga „jugoslavenskim svecem“. Što bi rekli pravoslavni vjernici da netko njihova sv. Savu proglasi „jugoslavenskim svecem“?

Hrvatima-vjernicima ne ostaje ništa drugo nego da se ponovno sjete riječi kardinala Höffnera koji je u prije spomenutom govoru ukazao na riječi iz Lukina Evanđelja: „I Isus je volio svoj narod. On je plakao kad je mislio na rušenje Jeruzalema.“ U tom smislu vjera ne može biti „privatna stvar“ nego nešto više i dublje. Ona zahvaća u mnoga područja života koja su čvrsto povezana sa zajednicom u kojoj živimo, sa susjedstvom, s radnim kolektivom, s nacijom pa čak i s državom. Tko to ne vidi ili ne želi vidjeti, taj vjeru želi stjerati u preuske okvire kakve imaju neki hobiji. A vjera je sve drugo, a ne to.

Aleksa Kokić

1. Premlad i nejak da ponese svu težinu i odgovornost svoga pjesništva i svećeništva Aleksa Kokić je iznenadno 17. kolovoza 1940. umro u Cetinju, u dvadeset i sedmoj godini života. Rođen u metropoli bačkih Hrvata – u Subotici, 14. listopada 1919., pošao je na vojnu službu, vedar i nasmijan, a jedva je obukao odoru kad je stigla vijest u voljeni mu zavičaj o njegovoj smrti. Nije se vratio „opaljen suncem, s višnjevim štapom u ruci” niti mu se na grudima smijao klas uz mak i cvijeće žitno – kako to pjeva u jednoj svojoj pjesmi. Mrtvi pjesnik počinuo je u lijesu, prije ukopa, u **Matici subotičkoj**, u zakladi koju je utemeljio i nad njom bdio bački, „naš” biskup Lajčo Budanović.

Smrt mlada, darovita čovjeka uvijek potrese općinstvo, prijatelje i najbliže. U sumračju Drugoga svjetskog rata koje se nadvilo nad Kokićevim zavičajem pjesnikova smrt bila je posebiće duboko doživljena. Ipak, u desetak godina pjesnikovanja, Aleksa Kokić je izgradio sebi spomen u stihovima rasutim po brojnim hrvatskim časopisima: **Hrvatska prosvjeta**, **Luč**, **Krijes**, **Obitelj**, **Klasje naših ravni**, **Anđeo čuvar**, katoličkim glasnicima, godišnjacima i zbornicima. Većina pjesama skupljena je u zbirkama **Klasovi pjevaju** (Zagreb 1937.), **Zvona tihe radosti** (Zagreb 1938.) i **Srebrno klasje** (Subotica 1962.), a prijatelji su nadgrobni natpisom označili Kokićevu značajku – napisali su na nadgrobnom križu da je bio „pjesnik bunjevačkih bijelih salaša”.

2. U domu Ivana Kokića i Nanike (Ane) Miković, svojih roditelja, razvijao se Aleksa Kokić, a toplo obiteljsko ozračje čuvao je i nosio sa sobom kroz život. Iznimna je njegova ljubav prema majci:

*Usamljen kada idem ispod visokih kuća
gledeć seljanke povezane maramom,
kako prolaze žurnim koracima,
sićam se tebe, nane,
i vidim te zamišljenu, brižnu
na našim uskim
i tihim sokacima.* (Sićanje na nanu)

Kad se majke sjeća i o njoj pjeva, onda su mu stihovi složeni lijepom, toplom bunjevačkom ikavicom. – U rodnom

gradu svršio je Kokić pučku i građansku školu, a među odgojiteljima bio mu je Ivan Malagurski, u ono doba istaknuti domoljub i javni djelatnik. Jamačno je spomenuti odgojitelj utjecao na darovita dječaka i uputio ga u umjetnost pisanja. Iz Subotice je krenuo Kokić u Travnik, u sjemenište (ondje je u „Travničkom smilju” objelodanio prve stihove), a zatim na bogoslovne nauke u Zagreb. Na Petrovo 1937. zaređen je u subotičkoj stolnoj crkvi za svećenika, a zatim je djelovao kao kapelan u subotičkoj župi sv. Roka uz velikog predvoditelja bačkih Hrvata Blaška Rajića. No uskoro je Aleksa Kokić upućen opet u Zagreb na studij slavistike, jer je biskup Lajčo Budanović poduzimao sve što je bilo potrebno oko otvaranja Biskupske klasične gimnazije u Subotici. Nažalost, kako je već spomenuto, Aleksa Kokić je morao u vojsku, u Cetinje. Odlazak je bio rastanak sa zavičajem, s roditeljskom kućom, prijateljima. Umro je u tuđem kraju i mrtvoga su ga prema izričitoj želji L. Budanovića prenijeli u rodni grad. Među posljednjim zabilježenim riječima A. Kokića su slijedeće: „Pozdravi mi Biskupa, bunjevačke Hrvate... Žao mi je da moram umrijeti u tuđoj zemlji... Barem da sam kod svojih... (Srebrno klasje, 196–198).

3. Netko je rekao: „Pjesma može biti, jer nije uvijek kod sviju, najdublji sloj čovjekova bića, izražen u riječi, njegova osobna povijest, vršak same duše... (K. Rahner). Kokić je pak u jednoj pjesmi, objelodanjenom nakon njegove smrti, priznao svojoj sestri:

*Ima, sestrice dobra, ljepota na ovoj zemlji
koje se riječima ljudskim opisat ne mogu,
ljubavi istinske ima, o kojoj se samo šuti,
i sreće, koje srce osjeća samo u Bogu...* (Sreća o kojoj se šuti)

Za svoga kratkog života Kokić je doista bio pjesnik ljepote svojih zavičajnih, beskrajnih bačkih ravnicu na kojima žive pitomi, šutljivi ljudi, koji na svakom koraku osjećaju blagoslov neba i Božju blizinu” (Ljudi nizine). Po tim ravnicama stoljećima su rasuti salaši u kojima se odvijao i razvijao život Kokićevih Bunjevaca, život prepleten radostima i sjetom, začinjjen pjesmom i suzom

(Ljudi nizine, Molitva za malog orača, Susret sa sv. Nikolom, Jedino Tebe ne ćemo ostaviti, Obasjane brazde i druge pjesme).

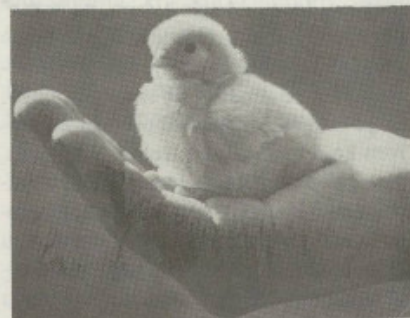
Kokić je također izraziti religiozni pjesnik, kako je već spomenuto: svećenik – pjesnik. Dobro je pripomenuo Đuro Kokša: „Meka i blaga, meka i tiha, diskretna u duhu i riječi, religiozna poezija Alekse Kokića izraz je ne samo pjesnika, nego odraz kraja. Bog i ravnicu odrađeni su preko Crkve, vjere ljudi, žive vjere.”

Djetinja, iskrena vjera krijepila je Kokićevu sigurnost u Boga, prožimala je u potpunosti njegovo biće:

*... od toga časa sam uvijek znao
gdje god se krećem i što god ja radim,
u Božjim da je sve rukama dobrim
O, te ruke blage ja ljubim sve više,
jer i one mene
mnogo, mnogo vole.* (Radost moje duše)

Iz te vjere i ljubavi niknuli su Kokićevi stihovi, koji se stapaju u iskreno i odlučno priznanje: „Jedino Tebe ne ćemo ostaviti” (**Srebrno klasje**, 125). Nitko neće ostaviti Njega i njegovu Majku: ni ravnicu, ni ljudi rasuti po njoj, ni pjesnik.

4. U zaletu stvaralaštva naglo je prekinuta nit Kokićeva života. Možda su njegove zbirke svjedočanstvo plodnosti, ali sasvim pouzdano su Kokićevi stihovi izraz duboke ukorijenjenosti u vjeri sveobuhvatnoj, u zavičajnoj grudi i odanoj, privrženoj ljubavi prema sunarodnjacima. Radost i ljepota satali su njegove stihove, jer je Aleksa Kokić bio vedri, tihi i nenametljivi pjesnik Boga, Domovine i ljudi bačkih ravnicu.

Svako je stvorenje, a posebno čovjek, u Božjoj ruci. O svakome on vodi računa kao da mu je ono jedina briga.

Pismo Majci

Pišem Ti, Majko,
Iz daleka...
Pišem Ti...
Ti me poznaš.
U Tvom Kraju sam nik'o.
I prvi koraci moji
Tebi su išli.
Prve riječi što tepat' počeh
Tvoje bijahu Ime.
Moje životne pute
Brižno pazila Ti si,
Stojeći uza me
U teškim trenucima,
Osvjetljujući
Mračne i nesigurne staze.

Pišem Ti,
Jer nisam sam.
Mnoštvo je onih
Što klijahu uz oltare Tvoje
A sada prosuti svijetom
Svakodnevno Tebi u mislima hrle,
Oltare u srcu nose Tvoje...

Iz svih krajeva
Domaje drage
Pođoše svijetom
Tražiti Sreću...
Često uzalud,
Dok u srcu još im živi
Sjećanje na Fešte, Kirvaje i
Derneke Tvoje,
Ko uljanica što tek, jedva tinja,
A sudbina ugasiť bi je htjela.

Pišem Ti u ime svih
Koji bi to htjeli
Al' ne mogu,
Ne usuđuju se
Ne smiju...

I. Meštrović: Bogorodica

Pišem Ti
U ime onih što zaboraviše
Tebe, Majko...
I...
'di su nikli,
I ime što im ga dade Bog.

Pišem Ti
U Sinj, u Bistricu, na Trsat,
U Olovo i sva druga mjesta Tvoja.
Ta svuda ista, jedna Ti si,
Jedna ista Mati...
I onih doma
I onih daleko
Diljem svijeta prosutih...

Pišem Ti,
Šapćući: Mama, Mati,
Pomogla Ti si toliko puta,
Pomozi i sad
Puk svoj blizu i daleko,
Nemoćan, raspršen...
Siromah bez svega što imaše...
Ostade samo Ti i Tvoje Ime
Na usnama tek rođenim,
mladenačkim, zrelim...
Na usnama umirućim...
A to je mnogo...
Silno...
Ti si Mati!

Hrvatini Daleković

Aktualno pismo

Cijenjeno uredništvo,

Redovito čitam Vaš cijenjeni list. Ovoga puta sam primijetio članak Vašega dopisnika o zasaslom grobu Paule Preradović. Zaista je žalosno da je njezin grob u tako lošem stanju. Ipak ima i pozitivnih strana koje bi se mogle naglasiti. Ove godine je 100. obljetnica rođenja Ivana Meštrovića o kojem je pisao i Vaš list. Na inicijativu hrvatskih intelektualaca podignuta je u Beču spomen-ploča Ivanu Meštroviću na kući u kojoj je on radio i živio. Pokroviteljstvo nad podizanjem ove spomen-ploče preuzela je Akademija umjetnosti u Beču, dok je najveći dio financijskih troškova preuzeo grad Beč, tj. njegov kulturni savjetnik gospodin Mrkvić koji je 16. 8. 1983. spomen-ploču osobno i otkrio. Profesor Akademije F. Welz održao je u toj prigodi svečani govor, a zamjenik vice-gradonačelnika istaknuo je zasluge Hrvata i njihove veze s Bečom. Da ovo nije bila samo svečanost Hrvata zadnje generacije, govori i činjenica da su svečanost uljepšali „jačkari“, muški zbor iz Velikog Borištofa, dakle predstavnici gradišćanskih Hrvata. Meštrović je i njih zadužio. Izradio je poprsje njihova najvećeg pjesnika Mate Meršića Miloradića. Zato je sada spomen-ploču velikom kiparu izradio gradišćanski Hrvat Tome Rešetarić. Spomen-ploča Meštroviću nalazi se u Böcklinstrasse 52, u drugom kotaru grada Beča. Pokrenut je postupak da se jedna od bečkih ulica nazove po Ivanu Meštroviću.

M. B., Beč

Jedino Tebe nećemo ostaviti

Zaboravit nećemo nikad tugu onoga časa:
vjetar je hujao hladni svu noć žalosnu,
crnu,
suzama mi smo u oku, blijedi i nijemi
bez glasa
gledali kako se zadnji ognjišta plamovi
trnu.

Svoje je trebalo pustiti, jer čovjek živjeti mora,
u krajeve pošli smo tuđe, nek volja
Višnjeg se vrši.
O, kako bolni smo mnogo probdijeli
noći i zora

snatreć o rodnoj grudi, o draži kamene
krši.

I da se tuga teška nije u očaj slila
u dane crninom skrite sred ljudskih
zloba i zala,
nepravda kada je gorka sa sviju strana
nas bila
Tebi, o Gospo Sinjska, neka je duboka
hvala!

Tvoju nam darova sliku Domaja draga
nam stara
(ah šta bi i mogla drugo siroče na put
nam dati?)
u crkvi ona je ures našega novog
oltara,

ona nas sjeća, da uvijek brani nas
Sinjska Mati.

Svakog se blagdana pred njom
skupljamo sumorna čela,
i kada spazimo pogled sa svetog
Majčinog lica,
za čas je srce daleko sred rodni njivah
i sela,
za čas se utiša tuga beskrajnih ovih
ravnica.
Grudu smo morali svoju ostaviti, jer
živjeti treba:
kuće su ostale prazne, starci žalosni,
sami...
Ostaviti nikad Te nećemo, Gospo, jer s
neba
šalješ nam svijetlo, da jadni ne bi
ginuli u tami!

A. Kokić

PARIZ

Služavke Malog Isusa
20 godina u službi misije

U nedjelju 13. studenog 1983. g. Hrvatska katolička misija u Parizu proslavila je dvadesetu godišnjicu rada časnih sestara Služavki Malog Isusa u toj misiji. Vjernici misije spremili su se za tu proslavu trodnevnicom koju je vodio o. **Bernardo Dukić**, hrvatski naddušobrižnik u Njemačkoj. Na euharistijskom slavlju, 13. studenog, kojem je predsjedao biskup dr. Tomislav Jablanović, predsjednik Vijeća B.K. za hrvatsku migraciju, okupilo se mnoštvo naših vjernika koji žive i rade u Parizu i okoli.

Crkva na Bellvilleu bila je dupkom puna. Preko sv. Mise pjevao je zbor časnih sestara Služavki Malog Isusa. Svojim veoma skladnim i lijepim pjevanjem doista su uzveličale proslavu kod Gospodnjeg stola i pripomogle svim prisutnim vjernicima da se duhovno okrijepe i dožive zajedništvo Tijela i Krvi Gospodnje.

Nakon završenog euharistijskog slavlja bilo je prilike da svi prisutni okrijepe i svoje tjelesne snage. Uz jelo i piće nastaje dobro raspoloženje, pjesma i učvršćuje se bratstvo, a sve to nije izostalo ni na ovoj proslavi.

Poslije podne, oko tri sata, započela je svečana akademija u dvorani iznad crkve. Nakon pozdrava i uvodnih riječi koje je održao direktor misije o. **Vladimir Horvat**, isusovac, nastupili su najprije mladi članovi misije sa svojim recita-

lom i igrokazom „Deset djevica“ za koji je napisala riječi, režirala i sašila kostime sestra **Vesna Mateljan**, koja sada radi u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Parizu. Poslije toga slijedio je vrlo uspješni koncert koji su pripremile časne sestre Služavke Malog Isusa. Koncert je imao dva dijela. U prvom dijelu sestre su otpjevale nekoliko duhovnih kompozicija, dok je drugi dio bio sastavljen od narodnih pjesama iz raznih krajeva Hrvatske. Uz solisticu sestru **Dulcelinu Plavša** i uz klavirsku pratnju sestre **Mirte Lišnić**, oduševljenju gotovo nije bilo kraja. Oči mnogih zalile su suze od ganuća za domovinom i za svim onim što je u ljudskom životu lijepo i plemenito. Bili su to trenuci kada su naši vjernici privremeno zaposleni u tuđini na poseban način osjetili duboku povezanost sa svojom braćom u domovini. Koncert je trajao puni sat, a pri svršetku koncerta progovorila je osobno časna majka **Inviolata Gračanin**. Pošto je zahvalila svima za prisutnost i za sve što su učinili da bi se ova proslava mogla održati, časna majka se obratila prisutnima slijedećim riječima: „Sretni smo što se ovaj naš jubilej poklapa sa Svetom Godinom, godinom Otkupljenja i u vrijeme kad smo imali sreću da naš narod dobije novog sveca, sv. Leopolda Mandića, za kojega nam je Sveti Otac Ivan Pavao II na dan kanonizacije rekao, da je on bio emigrant i da se vi koji živite izvan domovine možete još više radovati i njemu moliti. U ovoj godini Otkupljenja, godini Crkve, trebamo još jednom posvijestiti sve ono što smo primili u krsnom zavjetu po kojem smo postali dionici otkupljenja i članovi Crkve, te da svojim životom i radom izgrađujemo sv. Crkvu, da joj budemo odani i vjerni i da to svjedo-

čimo na najbolji način, da s poštovanjem i poslušnošću prihvaćamo i u život provodimo poticaje, poruke i odredbe Svetog Oca, naših biskupa, te da budemo sol zemlje. I nas je sve Isus izabrao jer nas ljubi, jer nas želi uključiti u svoje djelo otkupljenja. Stoga otvorimo vrata Kristu Otkupitelju i budimo svi, zajednički i pojedinačno, novi neumorni graditelji Njegova Kraljevstva. Neka nas u svemu tome pomaže Isusova i naša Majka Marija. Svima hvala.”

Uz časnu majku **Inviolatu Gračanin** proslavi je prisustvovala i sestra provincijalka splitske Provincije **Bernardica Čalo** te dvadesetak sestara iz domovine, Belgije i Njemačke. Od sestara koje su kroz proteklih dvadeset godina radile u pariškoj misiji prisutna je bila sestra **Fidelija**, **Emanuela**, **Reginalda** i **Sinforosa**.

U trećem dijelu prigodne akademije nastupili su mladi Hrvatske katoličke misije u Parizu sa splotom hrvatskih narodnih kola. Četvrti i zadnji dio svečanosti bio je ispunjen ugodnom zabavom i plesom uz pratnju sastava Hrvatske katoličke misije u Parizu. Iz prijateljskog i bratskog ozračja koje je vladalo cijelo vrijeme proslave, hrvatski je čovjek ponio sa sobom svijest da pripada jednom narodu bogatu kulturom i spremnom da čuva ono što je primio od svojih predaka. Mnogi su govorili: „Samo kad bi takvih prilika bilo više!” A drugi opet: „Ovo mi je bio najljepši dan u životu!”

Da se moglo ostvariti bratsko i prijateljsko ozračje, zacijelo su pripomogle vrijedne i požrtvorne ruke naših vjernika koji su se brinuli oko postavljanja šatora u dvorištu pastoralnog centra i pripravljanja hrane za zajednički stol.

Spomenimo još da smo istom zgodom proslavili i dvadesetu godišnjicu rada u misiji vlč. **Zdravka Ostojića**. On je naime došao u ovu misiju 1963. god. zaslugom tadašnje vrhovne poglavarice sestre **Maristele Goić**. S njim su došle i prve sestre.

O ovoj proslavi donio je 16. studenog 1983. opširnu reportažu i radio **Nôtre Dame** u Parizu, u okviru svog redovnog prijenosa za Hrvate koji žive i rade u Parizu. Redovna emisija radio **Nôtre Dame** na hrvatskom jeziku jest svake srijede u 20 sati na ultrakratkom valu od 100.2 MHz.

P. Ivan Stanfel, SJ

Sestre Maloga Isusa uzveličale su svojim skladnim pjevanjem proslavu dvadesete obljetnice hrvatske misije u Parizu

SINDELFFINGEN

Dvije zapažene misijske proslave

Dani 3. i 4. 12. 1983. bili su za Hrvatsku kat. misiju u Sindelfingenu u znaku velikih slavlja. Sunčano ali oštro zimsko vrijeme samo je doprinijelo dobrom duševnom raspoloženju.

Subota, 3. 12. za voditelja misije o. Tomislava Duka kao i za njegove najbliže suradnike bila je već od ranog jutra do kasnog popodneva ispunjena posljednjim pripremama za večernju proslavu sv. Nikole i božićnog slavlja što se na području zapadnih zemalja običava održavati u vremenu Došašća.

Pomalo pada mrak, a u dvorani „Don Bosco“, koja je za tu zgodu stvarno bila premalena, gura se mnoštvo svijeta, domaćeg i dragog. Vjernički je to naš svijet koji želi osjetiti ozračje domaćih običaja, želi doživjeti svoje među svojima. Same djece je oko 300, a prostora malo, tako malo, da su se na žalost mnoge obitelji morale povratiti svojim domovima žalosne što više nije bilo mjesta ni za stajanje. Program je započeo pjevanjem „Lijepe naše“, kratkim pozdravom voditelja misije, a zatim su se skladnim redoslijedom nizale recitacije i zborne pjesme naših mladih, pa i najmlađih. Nezaboravni doživljaj doživjeli su svi prisutni nastupom **folklorne i pjevačke grupe** iz Hrvatske kat. misije Neuss u kojoj je sadašnji župnik misije Sindelfingen bio donedavno voditelj. Sve prisutne su zadivili svojim skladnim plesom naših narodnih kola u živopisnim narodnim nošnjama Slavonije, Posavine i Prigorja i krasnim pjevanjem, praćeni mandolinama tako, da im se dugotrajno pljeskalo iza svake izvedene točke. Svi smo zaželjeli, da nas ponovo posjete! Zatim se pojavio „Sv. Nikola“ koji je, uz nekoliko prikladnih napomena djeci i roditeljima, pohvalio svu djecu i podijelio im obilne darove. Nakon odigrane tombole i zanosnog pozdravnog govora preuzv. biskupa Josipa Arnerića, koji je dobio dugotrajni aplauz svih prisutnih, nastavljeno je „narodno“ slavlje uz skladne zvukove VIS „Iznenađenje“ do u sitne šate noći.

A onda malo počinka i brzo na noge, jer je u 13 sati tj. u nedjelju 4. 12. nastavak svečanosti, ali sada s ozbiljnim vjerskim sadržajem. Tog je dana, naime, ovu misiju prvi put posjetila **Gospa hodočasnica**, tj. **Gospa velikoga hrvatskog**

Procesija naših vjernika ulicama Sindelfingena bila je skladna i duga. Prednjačili su mladi.

zavjeta i Višeslavov križ, čiji je čuvar i promicatelj o. fra Kruno Vukušić, koji je ujedno bio prvi misionar ove misije. Posebna razdraganost obuzela je ljude zbog prisutnosti mons. Josipa Arnerića, koji će predvoditi današnje veliko slavlje. I pomalo, složila se duga procesija iz našeg misijskog Centra prema obližnjoj crkvi Presvetoga Trojstva u kojoj vjernici Hrvati svake nedjelje i blagdana slave sv. Misu na hrvatskom jeziku. Na čelu povorke Višeslavov križ između Hrvatske trobojnice i papine crkvene zastave pokazuje vjernicima jasan put, a onda djeca u bjelini i preko 50 mladih iz Neussa i Sindelfingena u narodnim živopisnim nošnjama. Sveti Pralik sabrano prati mnoštvo vjernika od preko 1.000 duša, predvođeno biskupom mons. Arnerićem i petoricom svećenika: o. Krunom Vukušićem, o. Viktorom Nujićem, o. Vjenceslavom Glibotićem, o. Tomislavom Dukom i njemačkim mjesnim župnikom gosp. Matiasom, prijateljem Hrvata, Ulice ovog gradića doživljuju neviđenu sliku, jer ovo je **prva procesija** stranaca kroz

gradske ulice u povijesti ovog grada. Mnoštvo Nijemaca izišlo je na prozore svojih stanova, da uživa u skladnosti nepreglednog mnoštva pobožnih Hrvata, koji uz pjesmu prate svoju Nebesku Kraljicu.

U crkvi zapčinje euharistijsko slavlje s pozdravnim govorom o. Tomislava Duke i o. Krune Vukušića. Propovijed je održao sadržajno i zanosno o. Biskup. Na koncu sv. Mise, prije nego li je cijela crkva zanosno i ponosno ispjevala „Lijepu našu“, održao je kratki ali veličanstveni govor o značenju svetih Znakova o. prof. Vjenceslav Glibotić, a iza njega mjesni njemački župnik zanosno je pozdravio našeg Biskupa i sve prisutne. Na kraju je preuz. Biskup predao i posvetio cijelu našu misiju Majci Božjoj, čuvarici vjere naše i Zaštitnici ognjišta hrvatskih.

I dugo će pamтити ovaj Grad i ovaj **hrvatski narod** ovdje u tuđini posjet svoje **majke**, zauvijek će nositi u duši svečano obećanje i zakletvu vjernosti i ljubavi prema Bogu i Narodu čije ime nosi –.

o. fra Tomislav Duka

Ministrantov zahvalni i pozdravni govor

Devetog listopada 1983. predo je fra Jozo Zrnčić svoju misijsku službu fra Tomislavu Duki, novom misionaru. Tim povodom izrekao im je jedan ministrant ovo vrlo lijepo slovo:

„Dragi i poštovani fra Jozo!

S čudnim i izmiješanim osjećajima sabrani smo danas ovdje oko Božjeg oltara i oko Vas, svoga pastira. Dan je ovo

rastanka i dan Vašeg odlaska iz naše sredine, trenutak koji možda nagoni suze na oči, bol za izgubljenim što se vratiti neće... Ali, ne želim ovdje pjevati žalopojke, već, zapala me čast da u ime nas ministranata, u ime mladih vjeroučenika, i u ime sveg vjernog Božjeg puka izrečem hvalu Vama koji ste za nas kroz pune četiri godine bili prije svega brat i prijatelj. Bili ste onaj koji tješi u tuzi, razumije u boli, pomaže u nevolji, a vese-

(nastavak na sl. str.)

GÖPPINGEN - STUTTGART

Susreti mladih

Hvalevrijedna je akcija koju pokrenuše voditelji pojedinih naših misija u rottenburško-stuttgartske biskupiji. Riječ je o susretima mladih. Organiziranjem ovakvih zborovanja oni žele mlade približiti jedne drugima da budu otvoreniji i spremniji na pomoć – ta potrebni smo jedni drugima.

Prvi domaćin ovakvog susreta bila je misija Göppingen koja ove godine obilježava 15. godišnjicu svoga postojanja. Susreti su zamišljeni u dva dijela: sportsko natjecanje i zabava. Zabava i turnir održani su 29. listopada u Geislingenu. Na turniru je sudjelovalo 13 momčadi s preko 200 mladih natjecatelja. Prvo mjesto u **malom nogometu** pripalo je, nakon burnih okršaja, ekipi iz Göppingena, a drugo osvojiše mladi „NK Slavonija” iz Geislingena. U **rukometu** su djevojke iz Göppingena bez muke osvojile prvo mjesto, a drugo rukometašice iz Ulma.

Nakon turnira domaćin vlč. Mile Miljko u obližnjoj župskoj dvorani u Geislingenu priredio je primanje za sudionike turnira. Ovdje je do kasno u noć održana i zabava na kojoj su svirali i pjevali „Mladost 5” iz Ulma. U pauzi najboljim ekipama i pojedincima podi-

Poslije nogometnih i rukometnih nadmetanja mladi su se našli u prostorijama naše misije da bi u pjesmi okupljeni doživjeli ljepotu zajedništva

jeljeni su pokali, a svim ekipama priznanja za sudjelovanje na turniru.

Petnaest dana poslije ovog nezaboravnog susreta 12. 11. 1983., mladi iz misija Ulm, Göppingen, Balingen, Pforzheim, München i Stuttgart sastali su se u Stuttgartu u godini srebrenog jubileja ove naše misije: Osam ekipa u nogometu i 3 ekipe u rukometu. Kao na velikom

stadionu kad igraju favoriti i ovdje se borilo i bodrilo, radovalo i tugovalo. Prvo mjesto u **nogometu**, nakon žestoke ali fer igre, pripalo je ekipi „Hrvatske vile” iz Münchena, pobjednicima na zadnjoj olimpijadi u Frankfurtu. Drugo mjesto osvojila je zaslužno momčad „Tomislava” iz Stuttgarta. U rukometu je ponovno bila najbolja ekipa djevojkica iz Göppingena. Drugo mjesto je pripalo stuttgartskim rukometašicama.

(nastavak s prednje str.)

li se u radosti... Svaki je susret s Vama bio zraka sunčana što obasjava ovu do linu muka i radničkih žuljeva. Svatko je od nas pronalazio u susretu s Vama ono što mu je bilo potrebno i korisno. Nas ste mlade – a i stare – učili da ostanemo vjerni vjeri svojih otaca, da se ponosimo imenom Hrvat i da nikad ne zaboravimo da smo od Boga stvoreni i da se k Njemu vraćamo.

Zbog svega ovoga ostat ćete neizbrisiva uspomena u našim sjećanjima, a naše će Vas molitve pred Gospodinom pratiti danonoćno. Dok žalimo što odlazite od nas, radujemo se da nastavljate put njivom Gospodnjom sijući sjeme Njegovu u srca braće Hrvata. Za sve to, od srca HVALA, HVALA. Ako je nešto učinjeno s naše strane što Vam je možda nanijelo bol, molimo da oprostite i

zaboravite. Putovi se često u životu razilaze, mimoilaze i križaju da bismo se svi jednom u vječnosti slili u neprolazno obitavalište, gdje suze prestaju i boli više nema. Neka Vas na tom putu prati obilno Božja milost i blagoslov.

Na početku rekoh da su osjećaji današnjeg dana čudni i isprepleteni. Tugu zamjenjuje radost što ne ostajemo sami, odnosno što u svojoj sredini smijemo i možemo pozdraviti našeg novog svećenika, **patra Tomislava**. Poštovani fra Tomislave, u ovom našem prvom susretu toplo Vas pozdravljamo i od srca kličemo: DOBRO NAM DOŠLI. Želimo Vam da se s nama osjećate kao sa svojima i da svaki naš dom bude i Vaš dom. Neka Vaš boravak u ovoj misiji bude okrunjen blagoslovom Neba.”

U ime mladih
Hrvoja Dujmović

Za sudionike turnira Hrvatska katolička misija Stuttgart kao domaćin, priredila je u svojim prostorijama zakusku, a nakon toga bilo je opće veselje, zabava i ples cijelo popodne. Svirali su i ovdje mladi iz Ulma na čelu s vlč. Lukom Lucićem. Oduševili su i mlade i stare! Nagrade su također podijeljene u centru. Voditelj misije fra P. Žmire podijelio je pokale ekipama koje su osvojile prva dva mjesta u nogometu i rukometu. Svim ekipama podijeljena su i priznanja za sudjelovanje na ovom turniru, a svim natjecateljima lančići s privjeskom Gospe Sinjske. Ovaj radosni susret trajao je dugo u noć i pokazao da mladi žive od ovakvih sastanaka. Zato je na rastanku i bio pozdrav: doviđenja do skorog susreta u Ulmu!

Naime, već je dogovoreno da domaćin slijedećeg susreta mladih bude, početkom iduće godine, naša misija u Ulmu.

Marinko

MÜNCHEN

Više od tri desetljeća u službi Boga i hrvatskog naroda

U prvim poslijeratnim godinama nije bilo organiziranog vjerskog života na narodnom jeziku za hrvatske vjernike u SR Njemačkoj. Nekoliko hrvatskih svećenika koji su se našli na području SR Njemačke počeli su voditi duhovnu i socijalnu skrb za hrvatske vjernike. Bili su to pioniri hrvatske pastve u Njemačkoj. Među prve i najstarije spada i **dr. fra Dominik Šušnjara**. Poslije završenog studija i položenog doktorata dolazi 1950. g. u München. Kad je Sv. Stolica izala apostolsku konstituciju „Exul Familia” po kojoj je cjelokupno dušobrižništvo selilaca postavljeno na nove temelje, p. Dominik Šušnjara je imenovan nadušobrižnikom hrvatske pastve u duhu te konstitucije i na toj dužnosti ostao do konca 1971. godine. Ujedno je vršio dužnost misionara i nadušobrižnika obilazeći mnoge gradove i pokrajine po SR Njemačkoj. Za vrijeme njegove službe došao je i najveći broj naših

radnika na rad u SR Njemačku. Brinuo se da hrvatski vjernici imaju i svoje svećenike. Za vrijeme njegove službe došlo je oko 40 hrvatskih svećenika iz domovine. Tako on nije bio samo pionir nego je postavljao i temelje hrvatske pastve u SR Njemačkoj.

U 1965. g. počeo je izdavati „Vjesnik” hrvatskih kat. misija u SR Njemačkoj koji još i danas izlazi s promijenjenim naslovom. Iste je godine dobio ne velik ali prvi dom „Kardinal Stepinac” za Hrvate u SR Njemačkoj.

Od početka 1972. ostao je safo voditelj najveće hrvatske misije u Njemačkoj, u Münchenu. Uspio je dobiti još trojicu svećenika za misiju München. To je misija i s najvećim brojem pastoralnih i socijalnih radnika. Uz samu crkvu sv. Pavla uspio je dobiti veliki centar u Schwanthalerstrasse 98. Na posvetu centra došao je sam kardinal Josip Ratzinger, nadbiskup dr. Frane Franić i provincijal provincije Presv. Otkupitelja dr. Stjepan Vučemilo. Za vrijeme svoga djelovanja razvio je mnogostruk i plodan rad. Cijeli je život dao i žrtvovao

Dr. fra Dominik Šušnjara

za hrvatsku inozemnu pastvu. Čvrstom rukom vodio je i držao volan misije kroz 33 godine. Poslije 33 godina aktivnog rada i promjene, koja nikome lako ne pada, rekao je: „Ja mislim da je upravo providonosno da baš poslije 33 godine mog rada misiju preuzme drugi”. Dok mu od srca zahvaljujemo na plodnom radu, želimo mu još mnogo uspjeha i Božjeg blagoslova u misiji. Voditeljem misije postao je 1. 10. 1983. p. Jozo Zrnčić.

bad

SIEGEN

Hrvati i Slovenci iz Siegena u posjetu njemačkom parlamentu

Uvjereni da je SR Njemačku, u kojoj većina radnika i njihovih obitelji iz Jugoslavije živi već preko 10 godina, potrebno upoznati i s njezine kulturne i političke strance, organizirali su socijalna služba Caritasa i misionar p. Franjo Halužan informativni izlet u Bonn i Brühl. Već u rujnu o. g. održan je u političkoj akademiji „Biggesee” u Neulistern ohlu seminar s obiteljima na kome je između ostalog bilo govora i o političkoj i socijalnoj strukturi SR Njemačke. Nakon ovih manje više apstraktnih informacija, razumljivo je da su učesnici se-

minara zaželjeli posjetiti glavni grad SR Njemačke Bonn.

U subotu, 15. 10. 1983., došlo je do ostvarenja te želje. Točno 45 hrvatskih i slovenskih sugrađana izjasnilo se spremnim poći u glavni grad. Kao prva točka na dnevnom redu bio je posjet njemačkom Saveznom parlamentu – Deutscher Bundestag. Iako možda razočarani zbog ne tako velikog reprezentativnog karaktera centra njemačke politike, ipak je posjet u svojoj cjelini bio za sudionike zanimljiv i prije svega informativan.

Uglavnom pozitivan dojam s obilaska njemačkog glavnog grada malo je pokvarila istina da je vjerojatno lakše devi proći kroz iglene uši, nego naći parkiralište za autobuse. Tako su, nažalost, mnogi sudionici praznih želudaca morali nastaviti put do drugog cilja našeg izleta, do Brühla.

Dvorac „Augustusburg” sa svojim veličanstvenim parkom je, nasuprot jednostavnoj zgradi parlamenta, reprezentativna građevina u kojoj se priređuju dočeci službenim gostima njemačke vlade. Cijelu baroknu ljepotu arhitekture ovog dvorca upotpunile su još opširne informacije našega vodiča.

I da „kultura i prosvjeta” ne bi prešle granice podnošljivosti, na koncu je uslijedio posjet jednom velikom vinskom podrumu u malom mjestancu May-schoß, nedaleko Bonna. Proba vina, ples i zabava stvorili su ovdje sasvim drugi „Stimmung”, tako da se bilo teško istrgnuti iz te atmosfere i nastaviti put u Siegen.

Na kraju se sa zadovoljstvom moglo konstatirati, da naši sunarodnjaci pokazuju i za ovakve ozbiljne ponude veliko zanimanje.

H. Z.

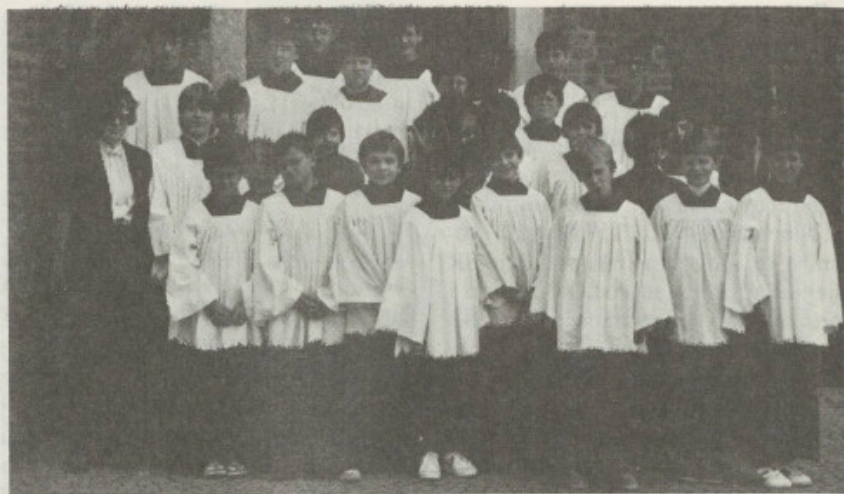
Naši „turisti” pred zgradom Saveznog parlamenta u Bonnu

METTMANN / LEVERKUSEN

Mladi na izletu i na nogometnom turniru

Za vrijeme jesenskih praznika, 12. 10. 1983., pošlo je 28 misijskih ministranata i 13 mladih pjevačica i pjevača, pod vodstvom svoga misionara fra Joze Župića i pastoralne suradnice Danice Drakšić, iz Mettmanna na izlet u Köln i „Phantasialand“ u Brühl. Poslije obilaska kölnske katedrale – tog bisera na grudima Evrope, mladi su se duže vremena zadržali u maštovitom i vrlo zanimljivom predjelu zvanom „Phantasialand“. Te dvije postaje jako su razveselile i oduševile mlade izletnike. Robert Cvitanović je to izrekao jednom rečenicom kad je napisao: „Opet bih rado išao na izlet“.

U Essenu se 16. 11. 1983. godine održalo već tradicionalno natjecanje naših misijskih nogometnih momčadi. U klasi do 15 godina sudjelovalo je 5 momčadi: Essen I i II, Düsseldorf, Köln i Mett-

Ministranti mettmanske misije su i brojni i vrijedni

mann. Poslije uzbudljive borbe prvo je mjesto osvojila momčad iz Mettmanna. U klasi preko 15 godina sudjelovale su tri momčadi: Essen, Mühlheim i Düsseldorf. Prvo je mjesto pripalo momčadi iz Essena. Svi su sudionici, zajedno sa svojim misionarima i pasto-

ralnim suradnicima, bili jako zadovoljni ovim turnirom. Posebno su ugodno iznenađeni velikom gostoljubljivošću essenskog misionara vlč. Stjepana Penića i tamošnjih redovnica Služavki Maloga Isusa. Pobjedničkim momčadima podijeljeni su uskusni pehari.

MÜNSTER

Djeca i mladi u „western-gradu“

Na ovogodišnji blagdan Svih svetih Hrvatska katolička misija Münster i biskupijski Caritas organizirali su za djecu i mlade jedan nezaboravan izlet. Cilj putovanja bio je „Fort Fun“ kod Menschedea u Sauerlandu. Bilo je prohladno, ali sunčano jesensko vrijeme.

Za djecu i mlade, njih 34, bila je to najveća pustolovina u životu. Ono što su djeca mogla vidjeti samo na televiziji ili u kinu, doživjela su u stvarnosti: Western-Saloon, Sherif-Office, Western-Train, indijansko selo, US-tvrđavu, nalazište i preradu zlata... a o ručku u western-saloonu moglo bi se mnogo pripovijedati.

Mladi iz münsterske misije ponijeli su u najljepšoj uspomeni boravak u „western-gradu“

Posebno lijepe i uzbudljive doživljaje ponijeli su mališani s vožnje čamcima po „divljim vodama“.

Budući da je to bio posljednji dan u godini kada je Fort Fun otvoren, bio je u njemu, na našu velike radost, mali broj posjetitelja, te smo tako mogli u detalje istražiti taj pustolovni western-grad.

Navečer smo se vratili umorni i puni doživljaja u lijepi Münster. Ovaj pothvat misije i Caritasa bio je zamišljen u lokalnim i crkvenim novinama na području Münstera/Menschedea.

Srdačno zahvaljujemo Caritasu za novčanu potporu, a našoj socijalnoj radnici Angeli Vrbanc za veliku požrtvornost.

Toni Vrbanc, past. pom.

REGENSBURG

Novi hrvatski misionar

Od 1. 12. 1983. voditeljem Hrvatske misije u Regensburgu postao je vlč. Josip Antonac, svećenik zagrebačke nadbiskupije. Novog dušobrižnika uveo je u dužnost na drugu nedjelju Došašća, 4. 12., domkapitular Josip Grabmeyer predajuću mu knjigu Evanđelja i kalež. Ujedno je to bio i oproštaj od p. Drage Marića. Prisutni su bili referent za inozemnu pastvu pri biskupiji Regensburg župnik Leonard Mayer i p. Bernard Dukić, hrvatski nadužobrižnik. Novi župnik Hrvata vlč. J. Antonac rođen je u Karlovcu 16. 5. 1949. Gimnaziju i teološki fakultet završio je u Zagrebu. Zaređen je za svećenika 29. 6. 1974. Kao kapelan djelovao je dvije godine u Kutini a od 1977. – 1983. g. kao župnik u Kaniška-Ivi. Vlč. J. Antonac privremeno stanuje kod Milosrdne braće, Prüfeningstr. 86, 8400 Regensburg, tel.: 0941/208213.

VIERZEHNHEILIGEN

„Sreća” i „sretanje” imaju isti korijen

Iako se nitko od pastoralnih radnika ne može požaliti da je rijetko pozivan na sastanke, iako Vierzehnheiligen nije nikomu pred vratima, iako svršetak mjeseca studenoga nije, zbog atmosferskih neprilika, posebno prikladan za duga putovanja, ipak se od 28.11. do 1.12.1983. u Vierzehnheiligen našlo osamdesetak hrvatskih franjevki i franjevaca iz Zapadne Evrope da bi sudjelovalo u radu svoga Trećeg zapadnoevropskog zborovanja.

A sve je počelo u Königsteinu 1981. Tada se naime slavila 800. obljetnica rođenja Franje iz Asiza. Njegovi iz Njemačke, Austrije, Švicarske i Nizozemske sabrani hrvatski sinovi i kćeri odlučili su te godine da će se jednom godišnje susretati kako bi produbili svoje poslanje i još jasnije uočili što im je činiti danas, u ovoj Crkvi i u ovom svijetu. Ovo je bio njihov Treći veliki susret.

Odbor za franjevačke susrete želio je da predavači na temelju povijesti pokažu i dokažu kako franjevci moraju živjeti i djelovati danas. Iz prošlosti – sadašnjost i budućnost! To je, zahvaljujući vrsnim izlagačima fra Emanuelu Hošku iz Zagreba i s. Nataliji Palac iz Bijelog Polja kraj Mostara, i ostvareno.

Fra Emanuel je u svojim predavanjima pojašnjavao kako se živjelo franjevačko bratstvo u teškim prilikama na našem tlu. Kao vrsni poznavatelj i kritički promatrač crkveno-povijesnih zbivanja uvijek je ukazivao na Franjin izvorni duh i njegovu širinu koja isključuje svaku učmalost, uskost i uspavanost. Ako je za neke, rekao je, „moj mir, moj kumir” svetinja, to za franjevca ne može vrijediti. S puno talenta i umješnosti oživljavao je stare franjevačke likove uzora (i Andrićeve franjeve!) i prilike u kojima su djelovali, nudeći ih na razmišljanje i nasljedovanje.

U svojim zaključcima predavač je bio vrlo zahtjevan. Nazočnim sestrama i braći je naložio:

- treba poznavati duh i tradiciju franjevačkog Reda;
- treba dobro poznavati duh koncilske i pokoncilске Crkve, duh koji traži obnovu struktura, misli i ponašanja;

– treba upoznati stvarno stanje u kojem se nalazimo, jer smo nažalost izgubili dosluh, kulturni dosluh s našim čovjekom danas;

– treba prihvatiti i oživjeti kapitularnost, budući da na njoj bratstvo dolazi do izražaja kao vizija i

– treba tu kapitularnost onda produžiti u pastoralni djelokrug.

Zaželio je da se za svakog franjevca i franjevkicu može reći kao i za fra Marka Krnetu iz Bosne: „Ljubio je manastir kao svoju dušu”.

S. Natalija Palac nastavila je ondje gdje je fra Emanuel stao te zorno, lijepo i prihvatljivo pokazala „kako treba živjeti franjevačko bratstvo u uvjetima naše raseljenosti”.

Ona je mišljena da se svatko mora najprije sresti sa samim sobom, a susret s Bogom je neizostavan ako se želi susretati druge. Upozorila je na potrebu uočavanja zamki koje sa sobom donose obveze i brige i tražila je da se nauči prijeljevati s vremenom.

Govoreći o susretima braće i sestara rekla je da oni moraju biti kvalitativni i u znaku čašćenja, jer su oni za franjevca „dom, samostan, ognjište”. S drugima treba živjeti pod znakom praštanja, milosrđa. Naglasila je kako treba računati sa snagom riječi, lijepe i uvredljive, i ne dati se sablazniti.

Bratstvo je, po njezinom shvaćanju, ipak otajstvo kao i kraljevstvo. Ono je čin vjere, plod vjere.

Diskusije su na ovom Susretu bile brojne, svježije i zanimljive. Govorilo se otvoreno i iskreno. Molitveni je dio bio lijep, a razgovori u podrumu vedri, srdačni. Nije izostala ni pjesma. Domovinske franjevece i franjevkice zastupao je splitski provincijal fra Šimun Šipić, a Susretom je vješto moderirao fra Leonardo Oreč.

Zaključeno je da se Četvrti susret hrvatskih franjevaca i franjevki iz Zapadne Evrope održi u studenome 1984. godine, također u Vierzehnheiligen, i da se pozovu predavači iz domovine. Spomenuto je i nekoliko tema o kojima će se raspravljati.

I na kraju: ako riječ „sreća” dolazi od glagola „sretati”, a izgleda da dolazi, onda su ovi dani Trećeg susreta franjevki i franjevaca bili uistinu dani sreće.

fra Ignacije V.

Nova adresa Naddušobrižničkog ureda i Žive zajednice

Na prizorima iz Evanđelja – Krista koji hoda po vodi, čudesnog ribolova, stižavanja oluje, temelje se značajne slike Crkve kao Petrove lađe. Krist je onaj koji spasava i vodi lađu-Crkvu preko valova povijesti u vječnu luku! Križ je jarbol i u tom znaku ona plovi, pobjeđuje. Nedavno sagrađena moderna crkva sv. Kristofora u Frankfurtu na Majni slična je lađi. Uz samu crkvu nalaze se nove prostorije Naddušobrižničkog ureda i Žive zajednice. Molimo sve da od 1.1.1984. g. šalju poštu i sve pošiljke na adresu:

Kroatisches Oberseelsorgeamt
in Deutschland
– Uredništvo „Žive zajednice”

An den Drei Steinen 42
6000 Frankfurt / M.
Telefon (06 11) 5 48 55 56

BONN

U Hrvatskoj katoličkoj misiji Bonn namještena je 1. rujna 1983. godine kao katehistica i orguljašica sestra Edita Rosso. Sestra Edita pripada zajednici školskih sestara sv. Franje u Bijelom Polju kraj Mostara. Godine 1970. završila je u Zagrebu katehetski institut, a odtada je djelovala u Grudama, Mostaru, Konjicu i Širokom Brijegu kao orguljašica i katehistica.

MÜNSTER

Gospodin Antun Vrbaneć imenovan je 1. kolovoza 1983. godine pastoralnim suradnikom Hrvatske katoličke misije Münster. Antun je rođen 1958. g. u G. Vidovcu, župa Čakovec. Student je osmog semestra teologije na Franjevačkoj visokoj teološkoj školi u Münsteru. Oženjen je i ima jedno dijete.

Socijalni savjetnik

Je li pametno iskoristiti vladinu pomoć za povratak kući?

Nakon što je prijašnja socijaldemokratsko-liberalna vlada najavila pomoć stranim radnicima ako se zastalno vrate u domovinu (u pitanju je bio iznos od 30 do 50 tisuća maraka), donijela je sadašnja kršćanskodemokratsko-liberalna vlada 9. studenoga 1983. godine zakon o pomoći onim stranim radnicima koji se žele vratiti u svoje domovine.

U Klausenhofu je od 11. do 13. studenoga ove godine održan seminar o temi „Podupiranje povratka – poticaj za vraćanje kući”. Pored predstavnika Saveznog ministarstva za rad iz Bonna u diskusiji su sudjelovali predstavnik Centra za međunarodnu migraciju i razvoj g. Jelden i opunomoćenica berlinskog senata za pitanja stranaca gđa John.

Novi zakon Savezne vlade jasno govori o tome pod kakvim se uvjetima dodjeljuje pomoć za povratnike i koliko ona iznosi. Zakon predviđa da tu pomoć mogu dobiti samo oni strani radnici koji ne pripadaju Evropskoj zajednici i koji nisu oženjeni Njemicom, odnosno Nijemcem.

Ti strani radnici mogu dobiti pomoć pod ovim uvjetima:

- a) da su ostali nezaposleni zbog stečaja (propasti) poduzeća nakon stupanja na snagu ovoga zakona, ili
- b) da su u zadnjih šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva za pomoć radili skraćeno („Kurzarbeit”) i to najmanje 25% radnog vremena.
- c) da molbu za pomoć podnesu do 30. 6. 1984. godine, i

d) da su do napuštanja Njemačke imali dozvolu boravka.

Svi oni koji se odluče na povratak i podnesu molbu za isplatu pomoći za povratak moraju najkasnije do 30. 9. 1984. g., zajedno sa svojom obitelji, zastalno napustiti SR Njemačku.

Nitko zasada ne mora napuštati Njemačke. Svatko ima pravo sam odlučiti hoće li to učiniti ili neće. Tko to želi učiniti, a ispunjava spomenute uvjete, treba podnijeti pismeni zahtjev svome nadležnom uredu za rad.

Neispunjena očekivanja

Sigurno su mnogi razočarani što pomoć za povratak ne može dobiti svaki strani sugrađanin i što visina pomoći nije onakva kako se očekivalo. Zakon predviđa iznos od 10.000.- DM za svakog povratnika i 1.500.- DM za svako njegovo dijete koje je u Njemačku došlo najkasnije do 1. 6. 1983. godine. Ukoliko se molba ne podnese odmah čim se ostane bez posla ili po isteku šestomjesečnog skraćenog rada, tada se spomenuti iznos smanjuje. Tako se za svaki mjesec u kom se primala pomoć za nezaposlene prima manje 1.500.- DM, a za svaki mjesec skraćenog rada 750.- DM manje. Ukoliko se prima pomoć za nezaposlene, onda nakon isteka od sedam mjeseci nije moguće postaviti zahtjeva.

Isplati li se uopće podnijeti zahtjev za povratničku pomoć? Pogledajmo to na jednom primjeru: obitelj s dvoje djece, u kojoj je radio samo otac i zarađivao brutto 2.600.- DM, pa ostao bez posla,

primat će mjesečno 1.250.- DM (68% netto-plaće) potpore za nezaposlene (Arbeitslosengeld). Ta bi obitelj, znači, iako otac ne radi, za godinu dana primila 15.000.- DM. Nakon primanja potpore, obitelji pripada pomoć za nezaposlene (Arbeitslosenhilfe) koja u ovom slučaju iznosi mjesečno 1.060.- DM (58% netto-plaće). Osim toga, obitelj bi kroz cijelo ovo vrijeme primala dječji doplatk od 150.- DM mjesečno (godišnje 1.800.- DM). Dakle, za dvije godine, uza sve to što je otac nezaposlen, ova bi obitelj dobila 31.320 maraka, dok bi, ukoliko bi se zastalno vratila, primila samo 13.500.- DM. Ovaj bi posljednji iznos mogao biti i daleko manji ukoliko bi radnik prije podnošenja molbe primao potporu za nezaposlene, odnosno ako bi skraćeno radio.

Pored ovoga zakona o pomoći za povratak koji važi za cijelu SR Njemačku, u Berlinu se od ožujka ove godine primjenjuje još jedan zakon za one koji se žele vratiti a nemaju sredstava, tj. čija su primanja mala (ako su mjesečna primanja jedne obitelji s dvoje djece ispod 1.500.- DM netto). Da bi se ustanovila visina primanja, potrebno je priložiti isplatnu listu ili rješenje o visini pomoći za nezaposlene, dokaz o visini stanarine i drugih troškova. Ako su uvjeti ispunjeni, tj. ako su primanja obitelji ispod 1.500.- DM, onda otac dobiva 1.500.- DM, a svaki drugi član obitelji po 750.- DM. Osim toga isplaćuju se i putni troškovi. Odrastao građanin Jugoslavije prima 230.- DM, a dijete 140.- DM. Ukupna pomoć, bez obzira na broj članova obitelji, ne može biti veća od 5.000.- DM. Dosada je u Berlinu odgovarajuću molbu podnijelo 157 stranaca. Vlasti su pozitivno riješile zahtjeve 81 Turčina, sedmorice Jugoslavena i trojice Španjolaca.

Novi savezni zakon predviđa nadalje da oni koji imaju životno osiguranje (Lebensversicherung), štednju na osnovu zakona o 624 marke (vermögenswirksame Leistung) ili tzv. građevnu štednju (Bausparen) mogu raskinuti ugovore a da ne izgube premije koju bi inače izgubili.

Na studijskom savjetovanju Akademije Klausenhof u Haminkelnu raspravljalo se o financijskoj potpori za one strance koji se žele vratiti kući. Na slici: dio sudionika u raspravi.

Budući da između Jugoslavije i SR Njemačke postoji bilateralni sporazum o mirovini, povratak uplaćenih doprinosa penzionog osiguranja za naše radnike ne dolazi u obzir. Nema dakle kapitaliziranja mirovine.

Mamac, zamka, pomoć?

Moglo bi se reći da je ovaj zakon i jedno i drugo i treće. Nemali broj inozemnih posloprimatelja napada ovaj savezni zakon o pomoći za povratak kao obmanu i prevaru. Kažu da on s jedne strane obmanjuje domaće stanovništvo – Nijemci se utvrđuju u uvjerenju da će se tako broj stranih radnika pomalo, ali sigurno smanjiti. S druge strane, kažu, stranci će tako, zbog nastalih gospodarskih poteškoća i nesklonosti dijela njemačkog stanovništva, pristati na jednokratnu ponuđenu pomoć i previdjeti stvarni gubitak s kojim je usko povezan povratak zastalno.

Čini se, da se ovim zakonom doista želi umiriti njemačku javnost. Istini za volju treba pripomenuti da sama vlada ne pridaje ovom zakonu posebnu važnost jer izjavljuje da će se njim poslužiti samo vrlo ograničeni broj osoba. Primamljivost ili čak zavodljivost te pomoći ocijenjena je kao vrlo neznatna. Ona ne predstavlja značajniji zahvat u rješavanju problema velikog broja inozemaca (4.500.000 s članovima obitelji). Ako se uzme u obzir da je među stranim radnicima velik broj onih kojih se to uopće u određenom smislu ne tiče – Francuzi, Nizozemci, Švicarci, Austrijanci – onda je značenje te pomoći još manje. Vladini predstavnici ističu da u tom zakonu oni vide mogućnost da se podupre i donekle olakša konačni povratak onih stranaca koji su to i onako planirali. Doduše, ne smije se smetnuti s uma da mnoge povratnike na stalan povratak prisiljavaju različite okolnosti i da oni u tom vide samo jedno manje zlo. Njihov je povratak u tom smislu samo prividno „dobrovoljan“, budući da ne vide drugoga boljeg izlaza iz teške situacije.

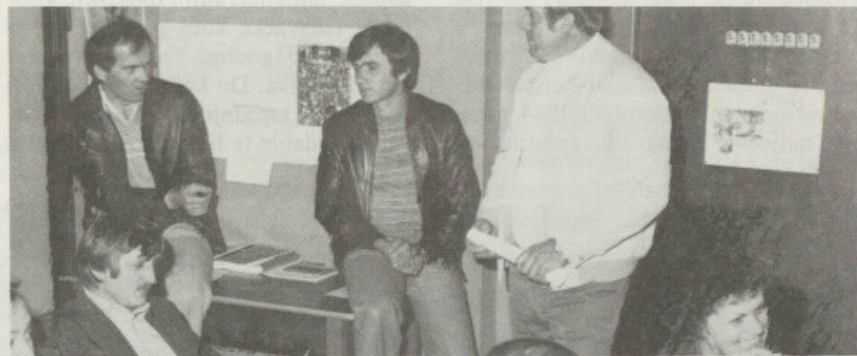
Neku vrst protjerivanja stranaca, pa ni prikrivenim putem ili mamljenjem premijom za povratak, sadašnja vlada odlučno opovrgava i tvrdi da se to ne predviđa nikakvim budućim odredbama, zakonima ili praksom. Onima koji ostaju želi se još više ponuditi **integriranje**, primanje državljanstva i to bez nužnosti napuštanja ili zaboravljanja identiteta kulture, materinskog jezika i

narodnosti, dakle etničke pripadnosti i očuvanja svijesti o svom podrijetlu. Sigurno je, međutim, a to vladini predstavnici i ne kriju, da oni prihvaćaju (priželjkuju?) **asimilaciju**, tj. ponjemčivanje stranaca koji ovdje ostaju, doduše bez ikakvog pritiska. Naprotiv, podupiranje će i u buduću kulturu stranaca i njegovanje njihove svijesti o pripadnosti svom narodu. Tu se, dakle, nalaze i šanse i opasnosti za naše ljude i njihovu djecu, pa o formiranju i stupnju svijesti i odgoja ovisi hoće li se odnaroditi ili ne.

Informiranje prije svega!

U vezi s novim zakonom o podupiranju konačnog povratka kući – „Gesetz über Rückkehrförderung“ – treba svakako reći da i onaj tko ulazi u ograničeni broj korisnika, mora biti prethodno informiran što tom pomoći dobiva, a što gubi ili ostavlja neiskorištenim. Svima se preporučuje ozbiljno savjetovanje sa

socijalnim radnicima dobrotvornih udruženja (npr. Caritas, Arbeiterwohlfahrt i sl.). Kod svakog pojedinca mogu prednost ili nedostatak korištenja nove zakonske mogućnosti ispasti različito. Treba dobro odvagati sve što pri tom igra važnu ulogu: obiteljske okolnosti, materijalno stanje, mogućnost zaposlenja u domovini, stan, obrazovanje djece... Svatko mora biti potpuno svjestan činjenice da korištenjem pomoći („premijske“) za povratak („Rückkehrprämie“) gubi u potpunosti dozvolu i pravo na boravak u SR Njemačkoj. S druge strane, potpora za nezaposlenost („Arbeitslosengeld“) može se i nadalje primati prema važećim propisima i u Jugoslaviji. Sve se dakle svodi na to da treba temeljito promisliti i stručno se posavjetovati prije nego li se stvori odluka o traženju i prihvaćanju ove nove zakonske mogućnosti predviđene za određenu kategoriju inozemnih posloprimatelja. *Ivan Grablč, soc. radnik i „Žz.“*

Naši radnici u čekaonici karitasova savjetsvališta u jednom njemačkom velegradu

BENSHEIM / DARMSTADT

Još jedna klinika za liječenje alkoholičara

U Bensheimu će 6. ožujka 1984. godine početi radom klinika za liječenje bolesti alkoholne ovisnosti stranih radnika. Strancima će se njega pružati na njihovom materinskom jeziku. Za hrvatske radnike dakle na hrvatskom jeziku. Troškove liječenja, u većini slučajeva, snosi mirovinsko osiguranje, i to za po-

krajinu Hessen u trajanju od četiri mjeseca, a za druge pokrajine u trajanju od šest mjeseci. Prijem bolesnika predviđen je zasada dva puta godišnje: u proljeće i na jesen.

Sve potrebne informacije mogu se dobiti kod: Klinik „Schloss Falkenhof“, Nibelungenstr. 109, 6140 Bensheim, tel.: 062 51/3 8001, kod naše socijalne radnice Ljerke Koletić u Heppenheimu, Bensheimu i Wormsu kao i u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Darmstadtu.

Oglasi

Prodaje se kuća u Subotici: 4 sobe, kuhinja, kupaoonica, ostava (ukupno oko 91m²), nusprostorije, veliko dvorište, struja, voda, asfalt. Svega 1,5 km asfalta do ceste E5. Kuća pogodna za obrtnu radnju. Cijena povoljna. Poblje obavijesti u uredništvu „Žive zajednice“.

Prodaje se dvoiposobni stan u Novom Zagrebu, pokraj velesajma, površine 70m². U stanu je centralno grijanje, plin i telefon. Stan se nalazi na desetom katu. Momentalno iznajmljen. Najamnina, ako ga netko želi odmah iznajmiti, dva i pol milijuna starih dinara. Za informacije u Njemačkoj: 06 41/3 22 55, a u Zagrebu: 041/52 29 50.

Euharistija – središte kršćanskog života

Trinaesti susret hrvatske katoličke mladeži s vjeronaučnom olimpijadom održat će se, o tome smo već nekoliko puta izvijestili, od 18. do 20. svibnja 1984. u Frankfurtu na Majni i Offenbachu.

Kako se u rujnu 1984. godine slavi Hrvatski nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici, postoji mogućnost da i sam Sveti Otac dođe na taj kongres, naši su se misionari na čelu s naddušobrižnikom o. B. Dukićem dogovorili da i hrvatski vjeroučenici u Njemačkoj trebaju tijekom godine što više produbljivati tajnu svete euharistije i tako se uključivati u domovinski vjernički proces koji ide za tim da se otajstvo Tijela i Krvi Gospodnje što bolje upozna i što više uzljubi. Na duhovnim vježbama u Vierzehnheiligen, rujna 1983., misionari su odlučili da se naši vjeroučenici na vjeronaučnoj olimpijadi 1984. godine i natječu u poznavanju euharistije i

da se u tom smislu publicira gradivo za kviz znanja vjeronaučne olimpijade.

Tako su nastala ova pitanja i odgovori koje smo otisnuli na slijedećim stranicama „Žive zajednice”. Nadamo se da će misionari, župne pomoćnice, pomoćnici, vjeroučitelji a i sami vjeroučenici biti zadovoljni ovim pitanjima i odgovorima. I ne samo oni. Vjerujemo da će se tim tekstovima o euharistiji rado i s velikom duhovnom korišću poslužiti i mnogi naši vjernici kojima na srcu leži duhovni i kršćanski rast njihovih obitelji i njih samih.

Ovih 120-tak pitanja i odgovora uzeto je iz knjige „Povijest euharistije” koju je napisao talijanski autor Inos Biffi, a objavila izdavačka kuća „Jaca Book” u ožujku 1983. godine. Već je prevedena na više jezika. Do koji dan izlazi kod „Kršćanske sadašnjosti” u Zagrebu i hrvatsko izdanje te lijepe knjige. Cijena

je, uza sve to što je knjiga opsežna i višebojno ilustrirana, vrlo povoljna. Zato je nužno potrebno da misionari što prije naruče tu vrijednu knjigu u Naddušobrižničkom uredu u Frankfurtu za svoje vjeroučenike, jer je to ustvari jedini udžbenik za olimpijadu u svibnju 1984.

Pitanja i odgovore sastavljalo je nekoliko misionara, dakle ljudi s terena, po svojim kriterijima dakako. Nitko se zato ne bi smio čuditi njihovim različitim pristupima u obradi materije. Naš urednik, i sam sastavljač velikog dijela pitanja i odgovora, nastojao je barem stilski izjednačiti posao različitih autora.

Do olimpijade ima još punih pet mjeseci. Osvjedočeni smo da će se naši vjeroučenici s ovim pitanjima i odgovorima te s knjigom „Euharistija” u ruci izvrsno spremati za predstojeću olimpijadu. To im od srca i želimo. *Iv.*

Na svim našim biblijskim olimpijadama zadivljuje znanje, spretnost i sabranost mladih vjeroučenika. Bit će to tako i slijedeće godine.

Vjeronaučna olimpijada 1984. – Pitanja i odgovori

1. Jedna drevna ličnost iza kako je posjetila različite gradove i pokrajine bilježi da je posvuda nalazila istu hranu koju je priređivala Crkva. Kako se ta ličnost zove i kojim je riječima to zabilježila. Tekst reci naizust!
 - Ta se drevna ličnost zove Abercije. Njegov zapis glasi: „A posvuda mi je vjera bila vođom i posvuda mi je pružala za hranu ribu iz vrela, veoma veliku, čistu, koju je uhvatila nepovrijeđena Djevica, i dala je prijateljima da je blaguju sveudilj, imajući odlično vino koje pomiješano daje s kruhom”.
2. Koga simbolizira riba u Abercijevu izvještaju a koga nepovrijeđena Djevica? Da li ta Djevica i danas daje vino pomiješano s kruhom i kako?
 - Riba u Abercijevu izvještaju simbolizira Isusa Krista, a nepovrijeđena Djevica Crkvu. I gdje god živi Crkva, tu nalazimo euharistiju – posvećeni kruh i vino, tj. tijelo i krv Kristovu, koje Crkva u pričesti daje svojim članovima.
3. Je li Crkva izmislila euharistiju, Misu? Ako nije, tko ju je, kada i kojim riječima ustanovio?
 - Crkva ili zajednica kršćana nije izmislila Misu. Misu je ustanovio Isus Krist uoči svoje smrti na posljednjoj večeri sa svojim apostolima kad je uzeo kruh i rekao: „Ovo je tijelo moje koje se za vas predaje; ovo činite meni na spomen” – i kad je nad čašom rekao: „Ova čaša novi je Savez u mojoj krvi koja se za vas proljeva” (Luka 22, 13 – 15; 19 – 20).
4. U povodu kojeg je blagdana Isus slavio svoju posljednju večeru, što se na toj večeri jelo i čim je on zamijenio taj blagdan?
 - Isus je svoju posljednju večeru slavio u povodu židovskog blagdana pashe koja je blagdan oslobođenja izraelskog naroda iz egipatskog ropstva a slavila se večerom koja je trajala dugo u noć. Na njoj se jeo kruh i pilo vino nad kojim se izgovarao blagoslov, tj. zahvaljivalo se Bogu. Jeo se i jaganjac koji je bio žrtvovan u hramu gdje je prolivena njegova krv. Jele su se i gorke trave. – Isus je sebe sama zamijenio za pashu, za starog jaganjca žrtvovanog za izlazak iz Egipta. Posljednja večera je dakle bila spomen na njegov izlazak s ovoga svijeta Ocu; obnavljalo bi se žrtvovanje njegova tijela i proljevanje njegove krvi.
5. Riječ euharistija znači zahvaljivanje. Komu i zašto po euharistiji zahvaljujemo.
 - Po euharistiji zahvaljujemo Bogu za dar tijela i krvi Isusa Krista koji se za ljude predao u smrt i toga se prisjećamo.
6. Prvu pashu je slavio Mojsije s izraelskim narodom u Egiptu. Poslije toga narod je lutao četrdeset godina u pustinji prije nego je došao u Obećanu zemlju. Je li narod tu u Kanaanu zaboravio slaviti pashu? Kako su izraelski očevi tumačili djeci obred pashe. Tekst reci naizust!
 - Izraelski narod nije u Obećanoj zemlji zaboravio slaviti pashu. Kad bi djeca zapitala očeve što znači obred pashe, onda su očevi odgovarali: „Ovo je pashalna žrtva u čast Jahvi koji je prolazio mimo kuće Izraelaca kad je usmrćivao Egipćane, a naše kuće pošteđivao”.
7. Koje je kuće u Egiptu Bog za vrijeme oslobođanja Izraelaca iz ropstva pošteđivao od smrti?
 - Bog je za vrijeme svoga kažnjeničkog pohoda i pohoda iskupljenja Izraelaca iz ropstva spašavao one kuće koje su na oba do vratnika i na nadvratniku nosile trag krvi žrtvovanog janjeta.
8. Gdje je židovski narod sklopio savez s Bogom i kako?
 - Židovski je narod sklopio savez s Bogom na podnožju gore Sinaj. Mojsije je tu podigao žrtvenik, žrtvovao junce, pročitao Knjigu saveza u kojoj se nalazi deset zapovijedi te žrtvenom krvlju poškropio narod i rekao: „Ovo je krv Saveza koji Jahve s vama uspostavlja na temelju svih ovih riječi”. Narod je obećao vršiti sve riječi što ih je Jahve rekao.
9. Je li židovski narod bio vjeran sklopljenom Savezu?
 - Narod nije bio vjeran sklopljenom Savezu. On je neprestano kršio svečano preuzetu obvezu da u životu ostvaruje zapovijedi što su bile napisane na dvjema kamenim pločama.
10. Kako je obnovljen Savez s Bogom?
 - Savez s Bogom obnovljen je u Isusovoj krvi koja se e prolila na križu. Isus je u vlastitoj krvi združio ljude s Bogom u vezu prijateljstva koje se više neće raskinuti.
11. Što Crkva prikazuje Bogu kad slavi euharistiju?
 - Crkva kad slavi euharistiju prikazuje Bogu ono što joj je najdraže i najdragocijenije: Isusa koji umire na križu i njegov čin ljubavi.
12. Kojih se žrtava Staroga zavjeta posebno sjećamo kad slavimo sv. Misu?
 - Kad slavimo sv. Misu posebno se sjećamo triju starozavjetnih žrtava: darova Abela pravednoga kojega je ubio njegov brat Kain, žrtve velikog svećenika i kralja Jeruzalema Melkisedeka koji je iznio kruh i vino i u ime Boga Svevišnjega blagoslovio Abrahama, i Izaka kojega je htio žrtvovati njegov otac Abraham da bi Bogu pokazao poslušnost i apsolutnu vjernost.
13. Kojim se riječima u prvoj euharistijskoj molitvi spominju sve tri ove žrtve Staroga zavjeta? Tekst reci naizust.
 - Te se tri starozavjetne žrtve spominju u prvoj euharistijskoj molitvi ovim riječima: „Ti, Oče, koji si htio primiti darove Abelove, žrtvu Abrahama, praoca naše vjere, i žrtvu čistu i svetu tvojega vrhovnog svećenika Melkisedeka, pogledaj milostivo i prijazno na naše prinose”.

14. *Kojom je hranom Bog hranio Izraelce u pustinji kad su počeli mrmljati i na što nas ta hrana podsjeća?*

- Kada su Izraelci u pustinji počeli mrmljati i žaliti za loncima s mesom i kruhom do mile volje, Bog im je pribavio kruh s neba, manu koja se pojavljivala nalik sloju rose kao plod izlučivanja kukaca na nekim biljkama tamarisa. Ta nas hrana podsjeća na euharistiju, tj. na tijelo Kristovo koje se kao hrana daje učenicima.

15. *Što objavljuje mana Novoga saveza – euharistija? Što ona daje?*

- Euharistija – mana Novoga saveza – objavljuje ljubaznu i očinsku brigu Božju za kršćansku zajednicu, odriješenu od lanaca grijeha u Kristovoj pashi i vodi krštenja.

Onima koji se euharistijom hrane ona daje da mogu uspjeti stići do kraja puta, do vječnog života. Sam je Isus rekao: „Tko jede ovaj kruh, živjet će uvijek“.

16. a) *Kako su Izraelci izgovarali riječ „mana“ i što ta riječ znači? b) Što je Mojsije odgovorio narodu?*

- a) Riječ „mana“ Izraelci su izgovarali: „Man hu“, a to znači: što je to?
- b) Mojsije je na njihov upit odgovorio: „To je kruh koji nam je Jahve pribavio za hranu“.

17. *Bog je svoj narod pod vodstvom Mojsija vodio kroz pustinju i kad je nestalo hrane, hranio ga na čudesan način manom. Isus Krist je vođa novog Božjeg naroda. Usporedi taj događaj nahanjenja na čudesan način iz Starog zavjeta sa sličnim događajem koji je izveo vođa novog Božjeg naroda, Isus Krist!*

- Evanđelist Matej opisuje kako je Isus u „pustom kraju“ na čudesan način nahranio 5000 muškaraca, osim žena i djece, koji su došli slušati Isusa. Isus je blagoslovio pet kruhova i dvije ribe i time nahranio veliko mnoštvo.

18. *Navedi Isusove riječi u kojima se on priziva na manu kao na dar i znak i sebe predstavlja kao hranu koja dolazi s neba? Tekst reci naizust.*

- Iza kako je Isus na čudesan način nahranio one koji su išli za njim i slušali ga, sigurno je mislio na židovski narod i događaj s manom u pustinji kad im je rekao: „Nije vam Mojsije dao kruh s neba, nego Otac moj daje vam kruh s neba, kruh istinski“.

19. *Usporedi sličnost i razliku između mane i kruha kojega nam Isus daje u euharistiji!*

- Sličnost je u tome što jednu i drugu hranu na čudesan način sam Bog daje. Sličnost vidimo zatim i u tome što je i jedna i druga hrana nužno potrebna na putu prema cilju, a taj put je – svaki na svoj način – put kroz pustinju. Razliku je najbolje Isus izrazio ovim riječima: „Ovo je kruh koji je s neba sišao, ne kao onaj koji jedoše očevi i pomriješe. Tko jede ovaj kruh, živjet će uvijek“. Dakle, tko blaguje manu umire, tko blaguje euharistiju živjet će uvijek.

20. *Ilija je bio prorok u Izraelu u doba kraljice Izabele koja je sa svojim prorocima slijedila lažno i nepostojeće božanstvo imenom Baala. Poznato nam je kako je Bog bio na Ilijinoj*

strani i kako je preko Ilije ponizio Baalove proroke. Zato ga kraljica Izabela progoni. Prorok Ilija, sav skrhan bolju što je njegov narod napustio pravoga Boga, a i iz straha od osвете zločeste kraljice Izabele, bježi u pustinju i upućuje se prema gori Horebu da tamo, poput Mojsija, susretne Boga i da s njime razgovara.

Kaži ukratko taj Ilijin put i susret s Bogom na brdu Horebu!

- Već nakon dana hodanja u pustinji Ilija je bio iscrpljen i slomljen i zaželio je umrijeti. Rekao je: „Već mi je svega dosta! Jahve, uzmi dušu moju!“

Ali Bog nije ostavio ni svojega naroda kad je putovao pustinjom da umre od gladi i žeđi, pa ni onda kad je bio nevjeren. Tim više nije mogao dozvoliti da njegov vjerni prorok Ilija umre u pustinji. Dok je Ilija spavao, poslao mu je svoga anđela koji mu je donio kruha i vode i rekao mu da ustane i jede. Ilija je ustao i jeo i opet od umora zaspao. Anđeo ga je Božji opet probudio, donio mu hrane i rekao da ustane i jede, jer je pred njim još dalek put. Ilija je ustao, jeo i pio. Okrijepljen tom hranom i pićem putovao je četrdeset dana i četrdeset noći dok nije stigao do brda Božjeg Horeba. Tu je susreo Gospodina u šapatu „laganog i blagog lahora“. Bog je s njim govorio i ojačana poslao na njegov put.

21. *Znamo da je Bog proroka Iliju po svome anđelu u pustinji čudesno nahranio i napojio, jer je pred njim bio dalek put do Božjeg brda Horeba, gdje je imao susresti Boga i s njime razgovarati. Što za Crkvu predstavlja ta čudesna hrana?*

- Ta hrana predstavlja za Crkvu sliku i simbol hrane koju će nam Krist dati, svoje Tijelo kao kruh koji daje život, koji okrepljuje, tako da se bez malaksanja mogu svladati prepreke životnog puta i uskrnućem stići do Božje gore – neba, gdje ćemo se susresti s Bogom u vječnom životu.

22. *Kako prorok Izaija naziva tajanstveni lik u kome unaprijed vidi Krista i opisuje njegovu muku?*

- Tajanstveni lik u kome prorok Izaija unaprijed vidi Krista patnika on naziva: „Sluga Jahvin“.

23. *Izreci naizust opis Izaijinog tajanstvenog lika Sluge Jahvinog kako to Izaija donosi u glavi 53, redak 2 – 7.*

- Taj opis glasi: „Ne bijaše na njem ljepote ni sjaja. Prezren bijaše, odbačen od ljudi, čovjek boli, vičan patnjama, od kog svatko lice otklanja, prezren bijaše, odvrgnut. A on je naše bolesti ponio, naše je boli na se uzeo. Za naše grijehe probodoše njega, za opačine naše njega satriješe. Na njega pade kazna – radi našega mira, njegove nas rane iscijeliše. Zlostavljahu ga, a on puštaše, i nije otvorio usta svojih; ko janje na klanje odvedoše njega.“

24. *Jednog dana stajao je Ivan Krstitelj uz obalu Tiberijadskog jezera, s njim su bila i njegova dva učenika: Ivan i Andrija. Ivan Krstitelj ugledao je Isusa gdje onuda prolazi. Kako ga je predstavio svojim učenicima Ivanu i Andriji?*

- Kad je Ivan Krstitelj ugledao Isusa gdje prolazi, rekao je svojim učenicima Ivanu i Andriji: „Evo Jaganjca Božjeg“ (Iv. 1,36).

25. *Janje ili jaganjac se spominje u Starom Zavjetu. Prigodom oslobođenja Izraela iz egipatskog sužanjstva, one zadnje*

noći, janje igra veliku ulogu u spasenju Izraelaca. Izraelci su slavili svake godine spomen na tu noć. Odgovori:

- a) Kako se zove ta noć i što ta riječ znači?
 - b) Opiši ukratko kakvu vezu ima jaganjac ili janje s tom noći!
 - c) Usporedi to s riječima Ivan Krstitelja koji je za Isusa rekao: „Evo Jaganjca Božjeg”.
- a) Noć izbavljenja Izraela iz egipatskog sužanjstva zove se „pasha” ili „pashalna noć”. Riječ „pasha” znači: „prolazak Gospodnji”.
- b) Mojsije je tada naredio da svaka kuća zakolje muško janje, bez mane, i da ga spremi za jelo; krvlju pak janjetovom neka svi Izraelci pomažu svoja kućna vrata. To je za anđela Božjeg bio znak da tu kuću poštedi od smrti.
- c) Ivan Krstitelj je nazvao Isusa „Jaganjcem Božjim”. Kad je to rekao, onda je mislio na pashalno janje čija je krv spasila Izraelce od smrti. Isus je svojom krvi prolivenoj na križu spasio ljude od vječne smrti. Zato mi u novozavjetnoj pashi – sv. Misi svaki put spominjemo: „Evo Jaganjca Božjeg, evo onoga koji oduzima grijehe svijeta”.

26. Isus je jednom bio pozvan zajedno sa svojom majkom Marijom i svojim učenicima na svadbu u Kani Galilejskoj. Na toj svadbi se dogodila jedna nezgoda. Nestalo je, naime, vina. Isusova majka – dosjetljiva kao i svaka majka – priopći tu nezgodu svome sinu Isusu. Znala je da je on Spasitelj čitavog svijeta. Znala je da će Isus spasiti zaručnike od ove nezgode. Znamo da je Isus tada učinio svoje prvo čudo: pretvorio je vodu u vino i svi su bili radosni. To Isusovo čudo, prvo od njegovih znamenja, puno je aluzija (aluzija je slika, sličnost, ali na drugi način).

Navedi nekoliko aluzija!

- a) Prije svega treba reći da dolaskom Isusovim nastaje novo vrijeme, doba obilja i radosti, simboliziranih na gozbi novim vinom.
- b) Svadba je zapravo savez ljubavi zaručnika i zaručnice. Na posljednjoj večeri daje Isus svojim apostolima vino za piće za koje je rekao da je to njegova krv, krv Novoga saveza. Taj Novi savez je također na neki način skrit na gozbi u Kani.

27. U Novom savezu je sam Isus nazvan zaručnikom Crkve, a njegovu nekrvnu žrtvu – sv. Misu, možemo nazvati zaručničkim slavljem, gozdom Jaganjčevom. Gdje to u sv. Misi jasno spominjemo?

- To lijepo izražavamo na sv. Misi riječima neposredno prije svete pričesti: „Blago onima koji su pozvani na Gozbu Jaganjčevu”.

28. Što je Gospodin želio istaknuti i označiti čudesnim umnažanjem kruhova? Da li svi ljudi prihvaćaju tu znakovitost?

- Gospodin je umnožio kruh i dao ga nazočnima kako bi istaknuo i označio da je On sam kruh života, štoviše, da je taj kruh njegovo Tijelo za život svijeta. Međutim, nisu svi skloni prihvatiti Gospodinov dar. Besjeda u kojoj se on proglašuje kruhom života i hranom koja okrepljuje, smatrat će se teškom, neprihvatljivom, nemogućom. Osim ukoliko se ona prihvaća vjerom Petra i drugih apostola.

29. Tko oslobađa od vječne smrti? Kojim riječima Isus to najavljuje. Reci te riječi naizust.

- Od vječne smrti oslobađa euharistija. To najbolje potvrđuju Gospodinove riječi: „Tko blaguje Tijelo moje i pije Kru moju, imat će život vječni i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan. Ovo je kruh koji je s neba sišao ne kao onaj, koji jedoše očevi i pomriješe. Tko jede ovaj kruh, živjet će uvijek.”

30. Može li se euharistiju odvojiti od ljubavi?

- Euharistiju se ne može odvojiti od ljubavi jer je ona čin ljubavi. A čin ljubavi je nemoguće razumjeti, ako se ne ljubi. Euharistija je, ako smo lišeni vjere i ljubavi, besmislena i zbunjujuća. Kad je bila nagoviještena, mnogi su Isusovi učenici od njega otišli. Tko prihvaća i prima euharistiju, posjeduje već u sebi sjeme i početak uskrsnuća, od trenutka kad prima sam život Sina Božjega.

31. Zašto Gospodinovi učenici nisu uspijevali shvatiti njegovu otkupiteljsku žrtvu?

- Učenici nisu uspijevali shvatiti otkupiteljsku žrtvu jer su još uvijek držali život kao dobro koje valja iskoristiti samo za sebe, kao vrijeme u kome treba zadovoljiti vlastito častoljublje. Gospodinovo ponašanje otežavalo im je razumijevanje, jer im je predlagao jedno gledanje na stvari koje je sasvim oprečno njihovom. To gledanje iznio je Gospodin apostolima za vrijeme posljednjega putovanja u Jeruzalem kad je rekao da će biti predan, osuđen na smrt, ismijan, bičevan, ubijen, da bi zatim treći dan uskrsnuo.

32. Kako je Gospodin zamislio svoj život i kakvi, po Isusovu učenju, moraju biti oni koji žele biti prvi?

- Upravo za vrijeme svoga ulaska u Jeruzalem Gospodin izjavljuje da je svoj život zamislio kao dar za druge kad kaže da nije došao da bude služen nego da služi. Apostoli su još i tada raspravljali o tome tko bi trebao zauzeti prva mjesta. Gospodin objavljuje da među njegovim apostolima i onima koji Ga žele slijediti putem Evanđelja ili križa, ta raspra i zabrinutost nemaju nikakova smisla: I tko hoće među vama da bude prvi, neka bude svima sluga.

33. Je li se Gospodin ograničio samo na poučavanje o poniznosti ili je i svojim primjerom pokazivao što je to poniznost?

- Isus se nije ograničio samo na poučavanje o poniznosti. Govoreći o služenju, on se sam, prvi, stavio u stav poslužitelja, počeo je služiti... Ne samo ispunjavanjem određenih djela poniznosti, nego nudjajući Svoj život, kako bi njime mogli svi raspolagati: tako i Sin čovječji nije došao da bude služen nego da služi i život svoj dađe kao otkupninu za mnoge.

34. Kako je djelovala Gospodinova smrt na njegove učenike?

- Gospodinova je smrt na Veliki petak zbunila njegove učenike. Činilo se da je sve zauvijek svršeno. Tako se dvojica učenika, uvečer, dan nakon subote, zbunjeni i bez nade vraćaju svojim kućama, u neko selo blizu Jeruzalema. Uspomena na Isusa iz Nazareta ostala je u njihovu sjećanju kao uspomena na plemenitoga, čak i izuzetnog čovjeka, kao uspomena na proroka silna na djelu i na riječi.

35. U kome su trenutku dvojica učenika prepoznala Gospodina?

- Gospodin je uskrsnuo i bio živ! Putnik, koji se dvojici učenika za njihova ožalošćena povratka približio i koji ih je pratio, bio je Isus osobno ali ga oni nisu odmah prepoznali. Prepoznali su ga tek kasnije, nakon što im je tumačio Pismo i u lomljenju kruha. Rekli bismo: nakon službe riječi, koja je razjasnila smrt Kristovu suglasno iščekivanju Mojsija i proroka.

36. Što je, ustvari, bila večera u Emausu?

- Ta večera je bila neka vrst euharistijske gozbe, kojoj je predsjedao Uskrsli Krist. Sv. Luka veli: Dok bijaše s njima za stolom, uze kruh, blagoslovi Boga, pa razlomi te im davaše... Uto im se otvoriše oči, te ga prepoznaše... Riječi su posve jednake onima pri umnažanju kruhova i onima na Posljednjoj večeri.

37. Što znači „lomiti kruh“?

- Izraz „lomiti kruh“ znači isto što i slaviti euharistiju. Dvojica učenika na povratku u Jeruzalem objavili su i drugima da su prepoznali Gospodina u lomljenju kruha, u činu koji će zatim postati glavnim obilježjem krašćanske zajednice. Sv. Luka u Djelima apostolskim veli: Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama.

38. Što je učinio Gospodin neposredno prije Posljednje večere i kojim riječima sv. Ivan opisuje taj događaj. Tekst reci *naizust*.

- Prije nego što je slavio Posljednju večeru i ustanovio Euharistiju, Gospodin je izvršio čin duboke i neizrecive poniznosti, koji je iznenadio i zbunio njegove učenike, a osobito Petra – oprao im je noge. Taj događaj opisuje Sv. Ivan ovako: „Usta od večere, odloži gornje haljine, uze ubrus i opasa se. Nalije zatim vode u praonik i počne učenicima prati noge i otirati ih ubrusom kojim je bio opasan.“

39. U kakvom se trenutku svoga života nalazi Gospodin dok učenicima pere noge?

- Gospodin se nalazi u svečanom trenutku svoga života, trenutku odlaska s ovoga svijeta k Ocu i kako veli sv. Ivan: to je trenutak najveće ljubavi prema svojim učenicima, trenutak utemeljenja sakramenta iste Ljubavi.

40. Čemu Isus želi poučiti svoje učenike dok im pere noge?

- Gospodin je osobno protumačio smisao svoga ponašanja, tako poniznog, koje je osobina samo sluge. Isus tim poučava učenike stavu služenja koji bi morao razlikovati njegove učenike od drugih, da ne hlepe za prvim mjestima, već traže posljednja: Ako dakle ja – Gospodin i učitelj – vama oprah noge, treba da i vi jedni drugima perete noge. Primjer sam vam dao da i vi činite kao što ja vama učinih.

41. Kako će Gospodin umrijeti na križu i što sadrži euharistija?

- Gospodin će umrijeti na križu kao sluga, kao jaganjac. Njegova je smrt čin ljubavi koja ga stavlja pod noge svakoga čovjeka, u svrhu da ga pročisti. Na primjeru te ljubavi i toga služenja, učenici su pozvani ljubiti i služiti, postaviti se pod noge svakoga čovjeka, kao svjedočitelji ljubavi. Euharistija, dakle, sadrži upravo ljubav Isusa služitelja, znak je njegova Tijela što se predalo za žrtvu, njegova života, koji se žrtvovao za druge.

42. Što je Isus anticipirao na Posljednjoj večeri u znacima pashalne gozbe i što je tim postupkom potvrdio?

- Isus je na Posljednjoj večeri u znacima pashalne gozbe anticipirao dar svoga života što će ga žrtvovati sutradan, u petak, na Golgoti. Lomljenjem kruha i davanjem čaše s vinom povjerava se svojim, predaje svoju Osobu. Ne čuva je za sebe, već je daje svim ljudima u svakome vremenu i u svakom prostoru. Ovaj postupak potvrđuje da nema ljubavi bez darivanja života, dakle, bez žrtve. Isus na križu je znak ljubavi. Euharistija sadrži tu ljubav i prenosi je ljudima.

43. Da li Misa ponavlja žrtvu križa?

- Ne bi bilo točno smatrati da Misa ponavlja žrtvu križa tako kao da prva žrtva ne bi bila dovoljna da spasi sve ljude. Bog nije mogao dati više od Svoga preljubljenog Sina, koji umirući za nas dokazuje svoju ljubav. Euharistija, dakle, ne ponavlja, nego ponazočuje žrtvu križa koja vrijedi za ljude u svim vremenima i svim prostorima. Preko obreda Večere, što ga je Gospodin sam ustanovio, njegova žrtva postaje našom žrtvom i žrtvom cijele Crkve. Gospodin više ne umire, ali nam ostavlja svoju smrt. Ne žrtvuje se iznova, ali nam ostavlja svoje žrtvovanje.

44. Što je euharistija?

- Euharistija je sakrament Isusova vazma u kome nam se daruje Jaganjac Božji. Moglo bi se pomisliti da je euharistija ponavljanje Isusove žrtve, ili samo njezin simbol. U biti nije točno da se Gospodin još uvijek žrtvuje ponavljajući svoju smrt, niti da je Misa samo više ili manje jaka, živa slika. Osobito je važno znati da je euharistija učinkovit znak, što će reći, znak koji sadrži stvarnost. Euharistija nije samo izvanjski poziv kao što to može biti neka slika raspeća, na primjer. Zahvaljujući euharistiji mi susrećemo Isusovu žrtvu, njegov prijelaz s ovoga svijeta k Ocu, njegov vazam...

45. Koje su značenje imali Isusovi susreti (ukazanja) s apostolima nakon njegovog uskrsnuća?

- Ti su susreti predstavljali i pomalo uobličavali euharistijske susrete: Uskrsli Isus sjedinjuje se sa svojim učenicima i priprema ih za njihovu zadaću, da postanu „ribarima ljudi“, daje im svoje tijelo i svoju krv, svoje prijateljstvo, snagu svoje ljubavi koja jedina može roditi i podržati uzajamno zajedništvo i osigurati plodnost apostolata i uspjeh Crkve, dajući im do znanja da njegova prisutnost među njima nikada neće prestati.

46. Koji je prvi uvjet za slavljenje euharistije?

- Prvi uvjet za slavljenje euharistije je vjera povezana s ljubavlju: vjera kojom se priznaje čovjekova ovisnost o Bogu, čovjekova grešnost i nedostatnost, ali u nadi u snagu Božjeg spasenja po Isusu Kristu i ljubav koja nas usko povezuje s Bogom i ljudima.

47. Što stvara Evanđelje?

- Evanđelje stvara bratstvo među ljudima. Ljudi se na poruku Evanđelja obraćaju, krste i pridružuju kršćanskoj zajednici u kojoj doživljavaju da su međusobno braća koja se prihvaćaju, praštaju i ljube.

48. Kako je izgledala i djelovala prva kršćanska zajednica?

- Prva kršćanska zajednica odlikovala se evanđeoskim plodovima: bratstvom, međusobnom ljubavlju, molitvenim životom, postojanošću u apostolskom nauku i zajedničtvom u lomljenju kruha.

49. Što znači činiti euharistiju?

- Činiti euharistiju znači zahvaljivati Bogu po Isusu Kristu koji nam ga je poslao da nas svojom mukom, smrću i uskrsnućem spasi od naših grijeha i smrti. Zatim znači stvarati i širiti međusobnu ljubav koja se pokazuje u vršenju djela milosrđa prema potrebnima.

50. Navedi glavne dijelove noćne gozbe s apostolom Pavlom u Troadi. Kako se zvao mladić koji je pao srećeg kata i što mu je Pavao učinio?

- Prvo, vjernici su se sastali zajedno da bi lomili kruh, potom je Pavao govorio prisutnima te razlomio i blagovao kruh. Mladić se zvao Eutih. Pavao ga je oživio.

51. Radi čega opominje Pavao Korinćane u svojem pismu?

- Pavao u svom pismu opominje Korinćane:
 - a) što za vrijeme večere Gospodnje svaki uzima preda se vlastitu večeru – jede i pije, dok drugi kraj njega gladije, a to ne valja;
 - b) opominje ih da se čuvaju idolatrije, to jest štovanja lažnih božanstava, jer častiti ih i sudjelovati u njihovu prinošenju žrtava znači izdati euharistijsko zajedništvo i njegov sadržaj;
 - c) upozorava ih da svatko sebe ispita prije nego blaguje kruh i pije iz kaleža, jer onaj koji jede i pije nedostojno, osudu sebi jede i pije ako u tome ne razlikuje tijelo i krv Gospodnju.

52. Reci naizust tekst iz poslanice Korinćanima o ustanovljenju euharistije

- Taj tekst glasi:
„Ja sam, uistinu, primio od Gospodina ono što sam vam i predao: Gospodin Isus one noći u koju bijaše izdan uze kruh te zahvali, razlomio ga i reče: 'Ovo je tijelo moje koje je za vas. Ovo činite na moju uspomenu!' Isto tako uze i kalež, poslije večere, te reče: 'Ovaj je kalež Novi savez u mojoj krvi. Ovo činite, svaki put kad ga pijete, na moju uspomenu!' Uistinu, svaki put kad jedete ovaj kruh i pijete ovaj kalež navješćujete smrt Gospodnju dok on ne dođe.”

53. Kako se zove knjiga u kojoj možemo naći propise o slavljenju euharistije u prvoj kršćanskoj zajednici? Gdje je i kada nastala?

- Ta se knjiga zove Didache. Nastala je u Siriji u prvom stoljeću.

54. Tko je prema knjizi Didache smio sudjelovati u euharistiji?

- U euharistiji su, preme Didache, smjeli sudjelovati samo oni koji su kršteni u ime Gospodnje i koji su živjeli sa svima u miru. A oni koji su međusobno imali kakav spor, nisu se smjeli pojaviti na sastanku dok se ne izmire, da ne bi okaljali žrtvu.

55. Kako su molili prvi kršćani za vrijeme euharistije nad čašom, a kako nad razlomljenim kruhom? Tekstove reci naizust.

- Prvi su kršćani nad čašom molili:
„Hvalu ti dajemo, Oče naš, za sveti trs Davida sluga tvoje-ga, taj trs označuje Isusa i vino gozbe euharistijske.” Nad kruhom su molili: „Hvalu ti dajemo, Oče naš, za život i spoznaju, koju si nam dao spoznati po Isusu svome sluzi.”

56. U koji je dan slavila prva kršćanska zajednica euharistiju i čega se posebno pri tom spominjala?

- Prva kršćanska zajednica slavila je euharistiju na prvi dan tjedna, to jest u nedjelju. Pri tom se posebno spominjala Isusova uskrsnuća.

57. Jedan od najvećih likova prvih kršćanskih stoljeća bez sumnje je biskup Ignacije Antiohijski. Umire u Rimu, bačen pred divlje zvijeri, zbog vjere u Isusa. Putujući iz Antiohije zastaje u različitim gradovima potičući učenike Gospodinove da budu vjerni i piše pisma različitim Crkvama. Kojim Crkvama piše i što im u tim pismima piše?

- Ignacije Antiohijski piše pisma efeškoj, smirnskoj, rims-kaj i drugim Crkvama. U tim dragocjenim pismima govori u više navrata o euharistiji. Smatra je „tijelo našega Spasi-telja Isusa Krista koje je trpjelo za naše grijeha, koje je Otac u svojoj dobroti uskrsio”. Govori o „lomljenju jed-nog kruha, koji je lijek besmrtnosti, залог da se neće um-rijeti, nego živjeti u Isusu Kristu zauvijek”.

58. Da li je sveti Ignacije poticao kršćane na euharistijske sa-stanke i kojim riječima? Do čega mu je na tim sastancima posebno stalo?

- Ignacije je poticao kršćane na euharistijske sastanke. Kršćanima u Efezu piše: „Hitajte, dakle, da se češće sastajete na zahvaljivanje Božje i na slavljenje”. Sveti Ignacije se osobito brine da se euharistijsko slavlje vrši u zajedništvu s biskupom i kao znak jedinstva.

59. Što je sv. Ignacije Antiohijski, htijući nasljedovati Isusa Kri-sta, pisao Crkvi u Rimu? Tekst reci naizust.

- Crkvi u Rimu pisao je: „Ne radujem se hrani raspadljivo-sti, niti užicima ovog života. Kruh Božji hoću, a to je tijelo Isusa Krista. I piće hoću, krv njegovu, a to je agape nera-spadljiva. Pustite da budem hrana zvijerima, preko kojih mi je dano postići Boga. Pšenica sam Božja, i zubi me zvijeri melju da se nađem čistim kruhom Isusovim”.

60. Različite dijelove euharistije opisao je sv. Justin u pismu rimskom caru Antoninu Piju. Kako Justin opisuje vršenje kršćanske gozbe i što kaže kada se ona slavi?

- Justin kaže da je euharistija obred koji dovodi do ispunjenja kršćanske inicijacije i da onoga koji vjeruje i koji je pristao, nakon pranja, dovodi na sastanak braće. Tako su se naime nazivali kršćani. Justin na jednom mjestu govori da je euharistija susret braće „u dan nazvan suncem”, tj. u nedjelju. Sunce je za kršćane označavalo Isusa.

61. Sveti Justin je naznačio neke trenutke sv. Mise. Koji su to trenuci?

- Ti su trenuci sv. Mise, po sv. Justinu: skupljanje, liturgija Riječi, propovijed, zajednička molitva, razmjena mira, prinos darova, kanon ili anafora i dijeljenje posvećenih dijelova.
- 62. Justin se ne ograničuje samo na opis euharistijskog obreda, on obilježava i njegovo značenje. - Kruh, vino i voda imaju svoje značenje. Koje je to, značenje.
- Justin kaže: Ovu hranu mi nazivamo euharistijom. Ne uzimamo je kao kruh i piće. Posvećena hrana s molitvom zahvalnicom, sačinjenom od Kristovih riječi je, prema našem nauku, tijelo i krv Isusova.
- 63. Prve kršćane optužuju da su bezbožni i bezvjerni. „Nazivaju nas bezbožcima“, piše jedan kršćanin u II. stoljeću. Da li je to istina? Ako ne, dokaži da nije?
- Prve kršćane su nazivali bezbožcima, ali oni to nisu bili. Istina je samo da oni nisu častili poganska božanstva, nisu zalazili u njihove hramove, nisu kao drugi prinosili životinje kao žrtvu, nisu štovali kipove bogova i careva. Njihova je žrtva bila žrtva Isusa Krista na križu, čiji su spomen vršili u euharistiji. A to je pravo bogoštovlje.
- 64. Da li su prvi kršćani imali određena mjesta za skupljanje (molitvu)?
- Da, prvi su kršćani imali svoja mjesta za susrete upravo radi slavljenja euharistijske gozbe. Prema Djelima apostolskim, kruh su lomili u kućama. Didache govori o zajedničkom okupljanju, ali ne kazuje gdje. Justin govori o „jednom istom mjestu“. Dakle, postojala su neka mjesta, kućice, sobice gdje su se skupljali. To se kasnije proširivalo i gradilo prema potrebi. Kao mjesta za kršćanske susrete služile su i grobne crkvice koje su se podizale blizu grobova mučenika.
- 65. Da li su se kršćani sjećali godišnjica svojih dragih mučenika koji su podnijeli mučeništvo za Krista? Navedi I primjer.
- Da, kršćani su se sjećali tih godišnjica. „Mi prinosimo žrtve njima na spomen“, piše sv. Ciprijan, „svaki put kad slavimo godišnjicu mučenika.“
- 66. Riba je jedan od prvih simbola euharistije. Objasni zašto?
- Riba se na grčkom jeziku kaže: ihthis. To su ujedno početna slova koja označuju Isusa Krista, Sina Božjega, Spasitelja.
- 67. Nabroji, osim ribe, još bar tri simbola koji su u prvim kršćanskim vremenima označavali euharistiju?
- U prvim kršćanskim vremenima euharistiju su, osim ribe, označavali i ovi simboli: umnoženje kruha, lik jaganjca s otvorenim bokom i križem, dobri pastir, Abelove žrtva, čudo u Kani, Abrahamova žrtva i Melkisedekova žrtva.
- 68. Čiji je „prvi euharistijski dokument u kamenu“ i iz kojeg je stoljeća?
- Prvi euharistijski dokument u kamenu je Abercijev: on potječe iz II. stoljeća.
- 69. Navedi jedan lijepi nadgrobni napis koji spominje euharistiju?
- Taj napis glasi: „Ti koji si se često hranio na zemlji Kristom, vidjet ćeš ga na nebu kako ti se daruje“.
- 70. Sveti Ambrozije, biskup u Milanu u drugoj polovini 4. stoljeća, napisao je dvije dragocjene knjižice. Kako se one zovu i što je u njima opisano?
- Te se dvije knjižice zovu „Sakramenti“ i „Otajstva“. U njima je opisano kako se odvijalo euharistijsko slavlje i slavlje dvaju sakramenata koji mu predhode, tj. krsta i potvrde.
- 71. Sveti Ambrozije navodi široke izvatke iz anafore ili velike euharistijske molitve, koja se molila u milanskoj Crkvi u njegovo doba. Kako će se ta anafora ili velika euharistijska molitva kasnije nazvati i koji je to današnji misni kanon?
- Ta anafora ili velika euharistijska molitva kasnije će se nazvati „rimskim kanonom“. To je današnji prvi misni kanon.
- 72. Sveti Ambrozije na jednom mjestu opisuje obred pričesti. Reci naizust opis obreda pričesti?
- Taj opis glasi: „Kad pristupiš, biskup ti kaže: ‘Tijelo Kristovo’, a ti odgovaraš: ‘Amen’, odnosno ‘Istina je’. Neka duša tvoja sačuva ono što jezik prepoznaje“.
- 73. Među crkvenim Ocima osobito je sveti Augustin istakao euharistiju kao učinkovit znak ili „sakramenat“ jedinstva Crkve. Kaži svojim riječima kako sveti Augustin to objašnjava svojim vjernicima?
- Sveti Augustin to objašnjava svojim vjernicima slijedećim riječima: „Ako ste vi tijelo, udovi Kristovi, na gozbi Gospodnjoj nalazi se vaše otajstvo. Vi primete svoje otajstvo. Čuješ na pričesti: ‘Tijelo Kristovo’, i odgovaraš ‘Amen’. Budi onda doista ud tijela Kristova, da tvoj Amen bude istinit. Krist Gospodin je na svojoj gozbi posvetio otajstvo našeg mira i našeg jedinstva. Ako netko prima otajstvo jedinstva, a potom ne drži obvezu mira, tada ne prima otajstvo, nego svjedoči protiv njega“.
- 74. Crkva ne može biti bez euharistije, niti euharistija bez Crkve. Tu je misao izrazio već sveti Augustin. Reci naizust riječi svetog Augustina?
- Te riječi sv. Augustina glase: „Gdje je Krist, tamo je i Crkva; dakle, gdje je euharistija, tijelo Kristovo, ne može biti da nije i Crkva“.
- 75. Kod svetog Augustina često se ponavlja riječ „otajstvo“. Što označuje kod njega ta riječ?
- Kod svetog Augustina riječ „otajstvo“ označuje stvarnost koja posjeduje dva vida: jedan izvanjski, drugi unutarnji. Izvanjski vid euharistije predstavljaju kruh i vino koji su vidljivi; unutarnji vid predstavljaju osobno tijelo i krv Kristova a ujedno i kršćanska zajednica koja je svezom mira i ljubavi povezana, zbog zajedništva, s tijelom i krvi Kristovom. Oni sadrže snagu i gotovo jezgu toga mira i ljubavi koji čine Crkvu.
- 76. Da li se euharistijsko slavlje u svim razdobljima povijesti Crkve odvijalo uvijek na isti obredni način?
- Euharistijsko slavlje nije se u svim razdobljima povijesti Crkve odvijalo uvijek na isti obredni način. U euharistijs-

kom slavlju ima znakova i obreda koji se ne mogu mijenjati: potječu od Kristova utemeljenja i mi ih nalazimo u različitim razdobljima i u različitim liturgijskim obredima. Ali ima znakova i obreda – pa i molitava – koje se razvijaju i mijenjaju.

77. Koji su pape osobito važni u utvrđivanju formula i obreda rimske liturgije? Nabroji bar trojicu.

- U utvrđivanju formula i obreda rimske liturgije osobito su važni pape: Leon Veliki (umro 461), Gelazije (umro 496), Vigilije (umro 555) i Grgur Veliki (umro 604).

78. Sačuvan je jedan crtež iz doba pape Grgura Velikog na kome je prikazano euharistijsko slavlje. Što se nalazi na tom crtežu? Reci svojim riječima.

- Na crtežu vidimo papu koji predsjedava slavlju, a uz njega su kao sumisnici biskupi i svećenici. Okružuju ga i pomažu mu đakoni, podđakoni i drugi poslužitelji. Sudjeluje narod skupljen na mjestu slavlja, u rimskoj bazilici. Prisutna je i „pjevačka škola” koja povezuje svećenike i narod. Možemo vidjeti i velike kruhove koji će se lomiti za pjevanja Agnus Dei (Jaganjče Božji), široki kalež iz kojeg se vjernici pričešćuju pomoću drške, misal ili sakramentarij, drugo sveto posuđe, korice neke knjige, možda evanđelistar, a tu je i kationica. Napokon, opažamo znak mira koji se zbiva nešto prije lomljenja kruha: budući da su svi nazočni braća, slave euharistiju.

79. Uz rimski obred postojali su u Zapadnoj Crkvi i neki drugi obredi. Koji su to obredi?

- To su: Ambrozijanski obred koji se vršio u Milanu, Galikanski obred koji je bio na jugu Galije (Francuske) i Keltski obred koji se vršio u Irskoj.

80. Zalaganjem Karla Velikog rimski je obred postao obred gotovo cijele latinske Crkve. Koje su posljedice te jednoobraznosti u liturgiji latinske Crkve?

- S jedne strane ova se jednoobraznost pokazala korisnom, omogućujući sređeno i jasno slavlje. Međutim, zbog toga će nestati određena bogatstva liturgija koje su se razlikovale od rimske, a bile su povezane uz narav naroda ili njihovu kulturu i tradiciju.

81. Što biva s kruhom i vinom nakon što svećenik nad njima izgovori riječi pretvorbe ili posvećenja?

- Kruh i vino se poslije posvećenja na tajanstven način pretvaraju u pravo i stvarno tijelo Kristovo i u pravu i stvarnu krv Kristovu.

82. U II. stoljeću vodila se žestoka rasprava o pitanju da li je Isus stvarno ili samo simbolično prisutan u euharistiji? Tko je bio pobornik stvarne i prave prisutnosti i kako je to dokazivao?

- Pobornik prave i stvarne prisutnosti bio je Lafrank koji je napisao knjigu „O Tijelu i Krvi Gospodinovoj”. On tu, među ostalim, kaže: „Mi u prilikama kruha i vina koje vidimo, častimo nevidljivu stvarnost, ili pak tijelo i krv Kristovu. Mi ne smatramo te dvije prilike, u kojima je posvećeno tijelo Gospodinovo, tako kao što smo ih smatrali pri-

je posvećenja. Svečano izjavljujemo u vjeri da su prije posvećenja bili kruh i vino – odnosno stvari koje je priroda stvorila – ali da su se za vrijeme posvećenja preobrazile u tijelo i krv Kristovu.”

83. Berengarij je nijekao pravu i stvarnu prisutnost Kristovu u euharistiji. Osuđen je na dva sabora u Rimu i morao je prihvatiti dvije formule ispovijedi vjere. Koje su godine održana ta dva sabora u Rimu i reci naizust tekst iz druge formule ispovijedi vjere?

- Prvi je sabor održan 1059. g., a drugi 1079. godine u Rimu. Tekst iz druge formule ispovijedi vjere glasi: „Kruh i vino, stavljeni na oltar tajnom svete molitve i riječi našeg Otkupitelja, u biti su preobraženi u pravo i živo tijelo i krv Isusa Krista i poslije posvećenja su pravo tijelo, rođeno od Marije Djevice, koje se predalo za spasenje svijeta, koje je raspeto i sjedi s desna Ocu, i prava krv Kristova koja se izliva iz njegova boka: prisutni su ne samo simbolički i sa svojom djelotvornošću, nego u svojoj vlastitoj prirodi i svojoj itinskoj biti”.

84. Među teolozima koji su raspravljali o euharistiji najizvrnije mjesto pripada svetom Tomi Akvinskom. Što sveti Toma Akvinski razlikuje u euharistiji?

- Sveti Toma Akvinski razlikuje u euharistiji izvanjski izgled što ga određuju obredi i znakovi; zatim Kristovu prisutnost i, napokon, u njoj sagledava „jedinstvo u mističnom tijelu koje je Crkva”, to jest „društvo svetih”.

85. Što sveti Toma Akvinski misli o pričesti pod obje euharistijske prilike?

- Sveti Toma Akvinski drži prikladnim da se, glede strukture sakramenta koji je utemeljen pod znacima kruha i vina, vjernici pričešćuju pod obje euharistijske prilike; ipak, ima i praktičnih razloga – opasnost da se posvećeno vino ne prolje i higijenski razlozi – koji mogu uputiti na to da se euharistija prima samo pod prilikom kruha.

86. Sveti Toma Akvinski nije euharistiji posvetio samo svoje teološko razmišljanje, nego i svoju pjesničku nadarenost. Reci naizust jednu njegovu poznatu antifonu u čast euharistije.

- Ta antifona glasi: „O sveta gozbo, na kojoj se Krist blaguje: slavi se spomen muke njegove, duša se napunja milosti i daje nam se zalag buduće slave”.

87. Sveti je Toma Akvinski sastavio više pjesama posvećenih euharistiji. Reci naizust bar tri kitice iz njegove euharistijske himne „Hvali, Sion, Spasitelja”:

– Novog Kralja stol je ovo,
na njem evo Janje novo,
starom Vazmu dođe kraj.
Tijelo hrana, krv je piće,
Kristovo je ipak biće
sve pod svakom prilikom.	Dobar pastir, pravo jelo,
smiluj nam se, Janje bijelo,
daj nam hranu svoje tijelo,
brani, vodi stado cijelo
k strani žića blaženog.
Silni Bože, što nam jesti
na zemaljskoj daješ cesti:
daj nam gore s tobom sjesti,
među svece ti nas smjesti
u nebu kod stola svog.
Jeo jedan, jelo trista,
svaki prima svega Krista,
nit ga jelom nestaje.	

88. Što je sveti Toma Akvinski plačući rekao primajući posljednji put euharistiju na smrtnoj postelji? Reci te njegove riječi naizust:

- Na smrtnoj postelji sveti je Toma rekao: „Primam te, o cijeno otkupljenja duše moje, hrano mojeg hodočašća: zbog tvoje sam ljubavi učio, bdio, trudio se. Ako sam ikada nešto o ovom sakramentu netočnoga napisao ili naučavao, to ostavljam Svetoj Rimskoj Crkvi da ispravi, u čijoj poslušnosti umirem”.

89. Što znaš reći o čudu u Bolseni?

- Neki je njemački svećenik misio u Bolseni, u crkvi svete Katarine. Za vrijeme svete Mise mučila ga je kušnja da li se kruh i vino pri posvećivanju doista pretvaraju u tijelo i krv Isusovu. Dok se on tako mučio, hostija je postala navlažena krvlju i nekoliko kapi palo je na tjelesnik i na pod, ostavivši tragove s ljudskim crtama. Bilo je to godine 1263.

90. Što su izrekli Oci Tridentinskog sabora u dekretu o euharistiji na svojem XIII zasjedanju 1551. g.? Tekst reci naizust:

- Oci su u tom dekretu rekli i ovo: „U presvetom sakramentu euharistije sadržano je istinski, stvarno i u svojoj biti tijelo i krv, s dušom i božanstvom Gospodina našega Isusa Krista i stoga cijeloga Isusa Krista. Ne samo dakle u znaku i slici, niti pak samo s njegovom snagom”.

91. Što Oci na na Tridentinskom saboru misle o promjeni kruha i vina za vrijeme Mise?

- Oci u Tridentu, vjerni drevnoj predaji Crkve, uče da su kruh i vino duboko promijenjeni kod svete Mise. Nisu više, dakle, kruh i vino, iako čuvaju osjetna i opipljiva svojstva kruha i vina. Riječ je – govori Sabor – o „čudesnoj i jedinstvenoj” promjeni, tj. promjeni koja je izvan naših mogućnosti i iskustva, koju je vrlo domišljato nazivati „pretvorbom”.

92. Što Oci u Tridentu misle o prisutnosti Isusovoj nakon Mise?

- Oci na Tridentinskom saboru uče da i poslije Mise, kada je kruh posvećen, Isus ostaje prisutan, zbog čega je pravedno i dolično častiti ga u svetohraništu i javno u procesijama.

93. Što uče tridentinski Oci u dekretu o misnoj žrtvi?

- Oci uče da je euharistija prava žrtva. U njoj se nalazi ista žrtva i isti svećenik, tj. Isus koji se jednom žrtvovao na križu a sada se predaje u Misi pomoću svećeničke službe: različit je, dakle, samo način predanja: tamo krvav, ovdje bez prolijevanja krvi.

94. Kako će Zwingli protumačiti Isusove riječi: „Ovo je moje tijelo”, „Ovo je moja krv”?

- On će to protumačiti u simboličkom smislu: Za nj: „Ovo je moje tijelo” znači: „Ovo označuje moje tijelo”: to je navodno samo uspomena na prošli događaj, čisti čin vjere.

95. Nabroji trojicu protestantskih reformatora u Crkvi!?

- Trojica protestantskih reformatora u Crkvi su: Luther, Zwingli i Calvin.

96. Tko je i kada ustanovio blagdan Tijelova i navedi naizust rečenicu iz koje se vidi da su i drugi bili poticaj za ustanovljenje tog blagdana!

- Blagdan Tijelova ustanovio je papa Urban IV bulom „Dok je odlazio s ovoga svijeta od 11. kolovoza 1264. godine.

U jednoj rečenici Papa tvrdi: „Znali smo i prije, kad smo bili na skromnijoj službi, da se hekim vjernicima katolicima božanski otkrilo da se ovaj blagdan mora slaviti u cijevoj Crkvi.”

97. Što papa Urban piše kako treba slaviti blagdan Tijelova? Tekst reci naizust

- Papa piše: „Tog četvrtka neka pobožna mnoštva vjernika hrle s ljubavlju u crkvu, i tada neka svećenstvo i narod u zajedničkoj radosti uzdignu hvalospjeve, srca i uzdahe; usta i usne neka odjekuju radosnim pozdravnim hvalospjevima; tada neka se kliče vjera, neka likuje nada, neka se iskazuje poštovanje, neka bude čistoća sjajna i prožeta veseljem iskrenosti.”

98. Zašto je Krist na Posljednjoj večeri predao apostolima svoje tijelo i svoju krv?

- Krist je predao svoje tijelo i krv apostolima, ne zato da bi ih pobožno izdaleka gledali ili da ih to gledanje sačuva od nesreća, nego da bi ga njegovi učenici i prijatelji mogli primiti kao na gozbi.

Euharistija je gozba Gospodnja, a na gozbi se ne prebiva u gledanju kako hrana prolazi.

99. Danas se grade crkve u kojima vidimo samo jedan oltar. Kako je to izgledalo u crkvama Srednjega vijeka?

- U Srednjem vijeku crkve su se napunile bočnim oltarima na kojima su pojedini svećenici privatno misili, ponekad sami, ili zbog osobne pobožnosti, ili prema želji onih koji su često davali prinose za ispokoj duše svojih umrlih. Bile su to bez sumnje valjane i po sebi dragocjene Mise jer su uprisutnjivale žrtvu križa, ali tako da su se svodile na pobožnost svećenika i nekolicine vjernika; katkada nisu izostajali ni motivi zarade zbog kojih se dnevno služilo više Misa.

Euharistijsko se slavlje nije više pojavljivalo kao liturgija kršćanske zajednice, gozba koja sabire narod na spomenčin žrtve Gospodnje, lomljenje kruha i uzimanje vina, prepoznavanje i življenje bratstva.

Bila je dakle potrebna obnova, jer se takva praksa previše udaljila od prakse prve Crkve.

100. Još se i danas slavi blagdan tijela i krvi Gospodinove, Tijelovo. U koji se dan slavi i reci naizust tekst iz predslovlja u tijelovskoj Misi.

- Blagdan tijela i krvi Gospodinove slavi se u četvrtak. Tekst glasi: „Dok je večerao sa svojim apostolima na vječni spomen spasonosnog križa, neokaljani Jaganjac sebe prinese tebi za savršenu žrtvu hvale.

Ovim časnim otajstvom vjerne svoje hraniš i posvećuješ da sav ljudski rod po svem krugu zemaljskom ista vjera prosvjetljuje i ljubav u jedno povezuje.

Pristupamo zato k ovom otajstvenom stolu da nas tvoja milost prožme i preobrazi u nebeske ljude.”

101. Kako Luther gleda na žrtvu križa i na Misu? Razlikuje li se njegovo učenje od učenja Katoličke Crkve?

- Luther je opravdano isticao da je žrtva križa jedinstvena i savršena vrijednost; stoga se i nije mogla ponavljati. Luther je zaključio da se Misa ne može nazivati Kristovom žrtvom i da je Crkva ne može prikazivati. Smatrao je da Misu valja osloboditi od svega onoga što je nazivao dodacima: nakit, svijeće itd. On je bio čvrsto uvjeren da su pravo tijelo i krv Krista Gospodina u oblicima i pod prilikama kruha i vina samo za vrijeme euharistijskog čina. Njegovo se učenje bitno razlikuje od učenja Katoličke Crkve.

102. Kako Luther gleda na pretvorbu kod Mise?

- Luther je smatrao da su kruh i vino, ostajući kao takvi, prisutni zajedno s tijelom i krvlju Kristovom: nije se događala pretvorba već „sutvorba”: Isus „omotan” u kruh koji se u sebi ne mijenja i ostaje u svojoj istovjetnosti.

103. Kada, gdje i zašto je sazvan Tridentinski sabor?

- Tridentinski sabor, devetnaesti po redu ekumenski koncil Rimokatoličke Crkve, zasjedao je s prekidima u tri periode od 1545. – 1563. Zasjedao je u Tridentu, danas Trento, u Italiji. Sazvao ga je papa Pavao III. da utvrdi stajalište Crkve prema reformaciji.

104. Što je to četrdesetsatno klanjanje?

- Četrdesetsatno klanjanje je posebni izraz pobožnosti prema euharistiji. Presveti sakrament, izložen u skupocjenim i umjetničkim pokaznicama štovao se 40 dana i noći. Oduševljeni pobornik četrdesetsatnog klanjanja bio je sv. Antun Zaharija, utemeljitelj Barnabita i sv. Karlo Boro-mejski. Obred ovog štovanja objavio je papa Klement VIII. godine 1592.

105. Kakva je danas praksa procesija s Presvetim?

- Procesije s Presvetim obavljaju se uglavnom na Tijelovo ulicama grada ili sela, nekad povezano i s blagoslovom polja. Presveto nosi sam svećenik ispod baldakina. Za vrijeme procesije se prave postaje (obično četiri), da bi se ljudi odmorili i da bi se podijelio blagoslov. Danas, kad mnogi ne vjeruju, sudjelovanje u procesiji znači javno ispovijedanje vjere.

106. Kako su se često pričestivali vjernici u prvoj Crkvi?

- U prvim stoljećima Crkve vjernici su smatrali sasvim prirodnim da se na svakoj Misi pričeste. Svaki dan su se sastajali na „lomljenje kruha”. Pričestivalo se i izvan Mise. – Đakoni su nosili pričest odsutnima, bolesnicima i umirućima. U Rimu i Milanu, u doba Sv. Jeronima i Ambrozija, kao i u sjevernoj Africi za sv. Augustina, prakticirala se svakodnevna pričest.

107. Prema Tridentinskom saboru samo je smrtni grijeh zapreka za pričest. Zašto i danas većina vjernika prakticira samo uskrсну ispovijed i pričest, tj. samo jedanput u godini?

- Odgovor na ovo pitanje treba tražiti u činjenici da se kršćanima često nametala pretjerana strogost za primanje pričesti. Tražilo se ne samo da vjernik nije u grijehu nego da nema ni sklonosti prema grijehu. Taj jansenistički duh ostavio je duboke tragove u Crkvi.

108. Što znači biti svet?

- Biti svet znači živjeti u ljubavi prema Bogu i bližnjemu, a euharistija je sakrament te ljubavi. U pričesti se sjedinjujemo s Bogom. „Tko mene blaguje, živjet će po meni”, rekao je Isus.

109. Koji su sveci su na poseban način provodili euharistijski život?

- To je sv. Franjo Saleški, koji na napisao „Filoteu” – Uvod u pobožni život. On kaže: „Treba se često pričestivati da naučimo ljubiti Boga, da se očistimo od svojih pogrešaka i da nađemo utjehu i snagu u nevoljama”.

Drugi svetac je Alfonso Maria de Liguori, koji je prvi provodio niz sati u štovanju pred Presvetim sakramentom.

Treći je sveti Ivan Vianney, župnik u Ars u Francuskoj, koji bi sate i sate provodio u ispovjedaonici, danju i noću u Crkvi, dok se ne bi onesvijestio. Zato je njegova mala i propala župa postala čudom Francuske.

110. Nabroji barem tri umjetnika koje je nadahnjivala euharistija?

- Mnogi su umjetnici oslikali različite vidove euharistije – od posljednje večere do Kane, umnažanja kruha, Emausa, Abrahama, Melkisedeka, podizanja hostije...

Najpoznatija je Posljednja večera od Leonarda da Vinci, Raffaelove freske i Rembrandtova Večera u Emausu.

111. Po čemu je papa Pio X nazvan „euharistijski papa”?

- Papa Pio X nazvan je s pravom „euharistijski papa” jer je promijenio dotadašnju euharistijsku praksu. On je donio odredbe o čestoj pričesti, pripustio malu djecu na prvu pričest i postao preteča euharistijske obnove koju će narediti i ozakoniti II Vatikanski sabor.

112. Kada je počeo radom II Vatikanski sabor? Što je u govoru na otvorenju sabora rekao papa Ivan XXIII? Reci taj dio Papi-na govora naizust.

- Drugi je Vatikanski sabor počeo radom 11. listopada 1962. godine. Ivan XXIII je u govoru na otvorenju sabora, između ostalog, rekao: „Sveti polog kršćanskog nauka treba čuvati i naučavati u djelotvornijem obliku. Jedno je sam polog vjere, tj. istine koje su sadržane u našem nauku, a drugo je oblik kojim se one navješćuju, čuvajući u njima isti smisao i istu nosivost. Nužno je da se stalna i nepromjenjiva nauka iznosi tako da odgovori zahtjevima našega vremena.”

113. Što je za vrijeme II Vatikanskog sabora o liturgiji rekao papa Pavao VI? Tekst reci naizust.

- Papa Pavao VI, nasljednik Ivana XXIII, rekao je o liturgiji za vrijeme održavanja Sabora: „Liturgija je prva u nutarnjoj odličnosti i važnosti za život Crkve, ona je prvi izvor božanskog života koji nam je priopćen, prva škola našega duhovnog života, prvi dar što ga treba darivati kršćanskom narodu”.

114. Kada je proglašena konstitucija II Vatikanskog sabora o liturgiji i je li ta konstitucija, koja se zove „Presveti sabor”, promijenila Misu?

- Konstitucija o liturgiji, „Presveti sabor“, proglašena je 4. prosinca 1963. Ona nije promijenila Mise nego postavila jasne razlike između onoga što se u Misi ne može promijeniti, jer je od Krista ustanovljeno, i onoga što se može ili mora mijenjati, jer je tokom vremena postalo neprikladno. Samo je to posljednje promijenjeno.

115. Što je obnovom sv. Mise II Vatikanski sabor želio postići?

- Sabor je želio postići „da vjernici tom otajstvu vjere ne prisustvuju kao stranci i nijemi gledaoci, nego da kroz obrede i molitve dobro razumiju Misu, pa da svjesno, pobožno i djelatno sudjeluju u svetom činu“.

116. Kada je stupio na snagu novi Rimski misal? Kojim se misalom Crkva dotada služila?

- Novi obnovljeni Rimski misal stupio je na snagu 30. studenoga 1969. godine. Prije njegova stupanja na snagu Crkva se služila misalom što ga je 1570. godine obznanio papa Pio V kao rezultat rada Tridentinskog sabora.

117. U obnovljenom slavljenju euharistije ističu se tri glavna mjesta. Koja su to mjesta?

- To su: sjedište misnika, propovjedaonica i oltar koji više nije odveć udaljen od Božjeg naroda.

118. Što II Vatikanski sabor uči o svetoj glazbi?

- II Vatikanski sabor uči da je glazbena baština opće Crkve od neprocjenjive vrijednosti i da sveto pjevanje, združeno s riječima, tvori sastavni dio svečane liturgije. Posebno je mjesto u Crkvi rezervirano gregorijanskom pjevanju, ali nisu isključene ni druge vrste svetog pjevanja. Za orgulje Sabor kaže da su tradicionalno glazbalo Crkve i da mogu uzdići srce k Bogu i nebeskim stvarima.

119. Koje mjesto, po učenju II Vatikanskog sabora, pripada u Crkvi sv. Misi?

- Po učenju II Vatikanskog sabora sv. Misi pripada u Crkvi najizvršnije mjesto, jer je ona „središte čitavog kršćanskog života za sveopću Crkvu, za mjesnu Crkvu i za pojedine vjernike“.

120. Što II Vatikanski sabor uči o nedjelji. Reci to svojim riječima.

- II Vatikanski sabor u konstituciji o liturgiji kaže za nedjelju i ovo: „Crkva svetkuje vazmeno otajstvo svakoga osmog dana koji se s pravom naziva danom Gospodnjim ili nedjeljom. To biva prema apostolskoj predaji koja potječe od samog dana uskrsnuća Kristova. Toga su se dana vjernici dužni sastati zajedno da slušaju Božju riječ i da sudjelujući kod euharistije obave spomen-čin muke, uskrsnuća i proslave Gospodina Isusa te da zahvaljuju

Bogu koji ih 'uskrsnućem Isusa Krista od mrtvih nanovo rodi za živu nadu'. Stoga je nedjelja prvotan blagdan koji se ima predlagati i uporno preporučivati vjerničkoj pobožnosti da bude i dan radosti i počinka od posla“.

121. Nabroji stvari i predmete koji su potrebni za redovito slavljenje euharistije.

- Za redovito slavljenje euharistije potrebne su ove stvari i predmeti: kruh (beskvasan), vino, voda, oltar, kalež, misal, križ, plitica, svijeće i svećenička odjeća koja se sastoji od naglavnika, košulje, pojasa, naramenice (stole) i misnice.

122. Kruh i vino u euharistiji su znakovi Kristove prisutnosti. Reci još jedan veliki znak u kojem je prisutan uskrsli Krist za vrijeme misnog slavlja.

- To je sama kršćanska zajednica koja slavi euharistiju jer je ona hram učinjen od živih stijenja nadahnutih milošću i ljubavlju u kojoj prebiva Krist Gospodin.

123. Od čega se sastoji svaka sv. Misa?

- Svaka se sv. Misa, možemo tako reći, sastoji od dvaju dijelova: od službe riječi i euharistijske službe. Obje su te službe među sobom tako povezane da tvore jedinstveno slavlje. Sveta pričest je sastavni dio euharistijske službe.

124. Što je to euharistijska molitva?

- Euharistijska je molitva središnja točka i vrhunac čitavoga euharistijskog slavlja. To je najsvečanija i najuzvišenija svećenikova molitva. On tu govori i djeluje u ime Kristovo i u tijesnom zajedništvu sa zajednicom koja s njim uzdiže srce k Ocu, zahvaljuje za čitavo djelo spasenja i nudi žrtvu, nastvaljajući molitvu i držanje Isusa Krista na Posljednjoj večeri i na križu.

125. Zašto se za vrijeme euharistijske službe lomi posvećeni kruh?

- Posvećeni se kruh lomi da bi se pokazalo vjerničko sudjelovanje u jednom kruhu, iako ima više vjernika i premda su po dobi, spolu, službama i obrazovanju različiti.

126. Koje zadatke i obveze nameće kršćaninu sudjelovanje u euharistiji?

- Za onoga vjernika koji je sudjelovao u gozbi Gospodnjoj sve započinje u novom obliku, jer spomen-čin na Krista treba prenijeti i izvan liturgije. Ono što se na Misi doživi, mora poslije Mise biti pretočeno u „poslanje“. Onaj koji pravo slavi euharistiju raspaljuje se u ljubavi prema Bogu i ljudima. Svako njegovo djelovanje je u tom znaku ljubavi koju je na Misi doživio. On živi od euharistije, mijenja sebe i mijenja svijet u Kristovu smislu i svjetlu, čezneći za Kristovim dolaskom.

Knjige knjige knjige...

„Pismarica” starca Milovana u novom izdanju

„Pismarica” je pučki naziv za najčitaniju hrvatsku knjigu svih vremena – „Razgovor ugodni naroda slovinskoga” od fra Andrije Kačića Miošića, koji se rodio u Bristu 1704., a umro u Zaostrogu 1760. g. Nema hrvatskoga grada bez Kačićeve ulice, a u Zagrebu mu još od prošlog stoljeća stoji spomenik na „malom placu”, blizu Kačićeve ulice. Ivan Zajec je Kačiću u počast glazbu uskladio, a Ivan Meštrović mu je ne samo isklesao spomenik postavljen u Bristu, nego mu je još kao dječak „pismu ispivao”. U svom pismu franjevcima u Zaostrogu (1953. g.) Meštrović veli da mu je „Kačićeva pismarica bila prva čitanka” iz koje ga je otac naučio slova i čitanje. Kačić je bio nadahnuće za predvodnike hrvatskog narodnog preporoda.

Franjevac Kačić je bio učen čovjek, profesor filozofije, pa je pisao i na latinskom, ali njegova „pismarica” ispijevana za „težake i čobane” nadkrilila je svu latinsku filozofiju i postala, uz Bibliju, najčitanija knjiga u Hrvata, početnica iz koje se učilo čitati. Iz nje je na sijelima uz ognjišta pismen pojac popijevao, a ostala čeljad gutala uz živu želju da i oni nauče čitati. U tom leži povijesna, književna i prosvjetiteljska vrijednost Pismarice, za koju je suvremeni književnik I. Frangeš napisao da je „Kačić veći djelovanjem nego djelom: činjenica neobična, ali značajna i još uvijek nedovoljno proučena”.

Književni povjesnik M. Kombol je upozorio da je „Kačić prvi pisac preko kojega je strani svijet upoznao našu narodnu pjesmu i prvi hrvatski pjesnik čije su pjesme ušle u jednu svjetsku zbirku”. Doista, do sada su nabrojena 52 izdanja „Razgovora” na hrvatskom, 12 na srpskom, a također je preveden na slovenski, bugarski, albanski, talijanski, francuski, njemački i češki. Prijevodom na ovaj potonji jezik otpočeo je češki narodni preporod, a tvrdi se da se Vuk Karadžić nigda ne bi bio bavio narodnim blagom i srpskim jezikom da nije bilo Kačića.

Najnovije izdanje „Razgovora ugodnog” pojavilo se ovih dana u nakladi Zbornika Kačić iz Splita, u redakciji fra Hrvatina G. Jurišića i šireg uredničkog vijeća. Bez oklijevanja se može reći da je ovo izdanje najpotpunije od svih dosadašnjih, a sigurno i najbogatije opremljeno. Uz 138 Kačićevih pjesama, ova knjiga obuća još i studiju o Kačićevu djelu od fra Karla Jurišića, prikaz svih dosadašnjih izdanja u riječi i slici te više rječnika svih naziva, imena, manje poznatih riječi itd., sve to na 540 stranica velikog formata i još k tome provideno s oko dvije stotine što slika što ilustracija. Velebna knjiga, „pismarica” za svaku kuću, za staro i mlado, za školovano i manje školovano, za sve ljude kojima je stalo do kulture riječi i duha.

Prvi i najobuhvatniji dio sadrži „pisme” o borbi s Turcima do pada Carigrada (1453. g.) u kojima se slavi glavni junak čitavoga djela – Juraj Skenderbeg Kastriotić (poginuo 1468. g.), poznati albanski narodni junak. Drugi dio seže do pada Beča (1683. g.) u kojem se slave domaći junaci: Zrinovići, Kačići, Karlovići i drugi. Treći dio gusli o oslobodilačkim ratovima sve do pjesnikove smrti. Na kraju u „Pismi najposlidnjoj od slavne Bosne” Starac Milovan – tako Kačić sebe nazivaše – ovako zbori:

*„I da si mi zdravo, Milovane!
Boga moli, ostavi mejdane:
sve je ništa, sve će u prah poći,
grije plači, valja k Bogu doći!”*

Sve su „pisme” ispijevane u štokavskoj ikavici, ponajviše u narodnom desetercu, a sadržaj im je redom junačkog značaja, o ljutim megdanima, buzdovanima, sabljama, čordama, delijama, vrlo čestom „odsicanju glava” a ponekad i poukama („Oj neviro, nigdi te ne bilo, vrlo ti si svuda urodila”) ili nazdravicama („Vino pili, vazda zdravo bili”) pri kojima pjesnik ni sebe ne zaboravlja: „Tko me čuje, na čast neka mu je, njemu pisma, meni čaša vina!”

Moral Kačićevih junaka podsjeća na moral cowboy-a iz američkih western-filmova: dobro i zlo se hvataju u ljuti koštac, a ishod je najčešće u pobjedi dobra, u happy-end-u. Ako pozitivni junak i pogine, on se unaprijed svojim junaštvom iskupio kao Martin Brčić, delija iz Otoka:

*„Mučiše ga tri bijela danka
te ga živa na mije odiše,
al’ se biše lipo osvetio,
jer je mnoge Turke pogubio.”*

I. Meštrović: fra Andrija Kačić Miošić

Jedna od najljepših junačkih je „Pisma od bana Zrinovića i cara Sulejmana trećeg” po kojoj je vjerojatno napisano štivo za operu „Nikola Šubić Zrinski”:

*„Prođ’ te me se, paše i veziri!
Nit’ ću živit ni veseo biti,
dok ne smaknem dušmanina moga
Zrinovića bana hrvatskoga,
koji mi je puno dodijao...!
„Zapovida care Sulejmane,
da kašteo tvrdi osvojimo...”
„Kad to čuše Zrinović Nikola,
on otvori vrata od kaštela
i povadi sablju od bedrice,
u ruke se Turkom ne pridaje,
već im ruse poodsica glave,
al ga biše puška udarila
u zlo misto, u čelo junačko.
Mrtav bane, crnoj zemlji pade,
k zemlji pade, Bogu dušu dade.”*

Opisi mjesta također su junački:

*„Ej Kotore, gnizdo sokolovo,
svijeno si na jeli zelenoj,
ter pokrivaš Buku od Kotora
kojano je dika od Hrvata
i viteško srce od junaka.”*

Međutim, neki su opisi upravo lirske tankočutnosti:

*„Lipo ti je, pobre, pogledati
od Solina do grada Trogira
ter Kaštele ravne razgledati,
kojeno su prilika Misira.
To je polje dugo i široko,
ne može ga prigledati oko,
ravno, plodno, puno ponosito,
gizdavo je, sasvim plemenito.*

*Po njem restu zelene masline
– viruj meni brate, do istine –
rujno vino, bilica pšenica, (nastavak
svako voće, cvijeće i ružica. na sl. str.)*

Naša djeca na njemačkoj televiziji za Božić 1983.

Tko pjeva, dvostruko moli

Sigurno nema posve krivo ova stara izreka, pod pretpostavkom naravno da je pjevanje sabrano. Činjenica je da pjevanje, pa čak i crkveno, u mnogim našim zajednicama izvan domovine polako zamire. Nema orguljaša, nema predvoditelja, nema pjesmarica (!), nema vremena – nema inicijative. Odraslima su melodije još dobro poznate, no riječi 2. ili 4. kitice npr. manje ili nikako. A što da kažemo o našim mladima? Kod kućnih i prigodnih proslava jedva da zapjevaju i jednu hrvatsku pjesmu – najčešće jedva da koju još i znaju. Dolazeći redovito ili povremeno na hrvatske sv. Mise imaju priliku usvojiti barem nekoliko naših, makar samo crkvenih, pjesama.

Ako se i ta prilika propusti, neće kad odrastu znati nijedne hrvatske pjesme. Praksa pokazuje da se ni na svim našim Misama ne pjeva, iz gore spomenutih razloga i „razloga“.

Dječji tamburaški orkestar Kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Stahuljak“ pri Caritsau u Ludwigshafenu, pod vodstvom prof. Ante Svobode, izdao je u vlastitoj nakladi kasetu (60") sa 16 crkvenih pjesama, od toga po 4 hrvatske i njemačke božićne pjesme. S tim je u vezi interesantno napomenuti da će ove godine taj dječji orkestar nastupati za Božić na II. programu zapadnonjemačke televizije (ZDF), i to na Badn-

jak, u subotu 24. XII., u emisiji pod naslovom „Kein Platz in der Herberge – Weihnachten in einem fremden Land“ (Nema mjesta u konačistu – Božić u tuđoj zemlji). Ta emisija traje od 12,50–14 sati, a u njoj, osim našega tamburaškog orkestra, sudjeluju grupe iz Grčke, Španjolske i Vijetnama.

Spomenuta kaset djece iz Ludwigshafena koja istovremeno sviraju i pjevaju može se nabaviti uz cijenu od 15,- DM na adresi: prof. A. Svoboda, Volkerstr. 10, 6700 Ludwigshafen, a i u ponekoj našoj misiji. Kasetu ze zgodan poklon, npr. prigodom vjenčanja, krštenja, prve sv. pričesti, prijatelju, znancu i sl. Mnogi su naši ljudi izrazili želju da imaju takvu kasetu i u autu, da ih krijepi na putu i potiče na „dvostruku“ molitvu, onda kad je ona i dvostruko potrebna...

(nastavak s prednje str.)

*Oko mora varoši bijeli
po imenu zovu se Kaštel:
tvrde kule, visoki palaci
i u njima sileni junaci“.*

Ali i taj lirski opis tek je uvod u megdan ljuti, koji pjesnik na kraju opet zalije dobrom kapljicom: „Vino pili, vazda zdravi bili i junačke glave odsicali!“ Jesu dušmanske, ali se ipak junačke te „odsicene glave“. U tom je također jedna od najznačajnijih crta „pisama“: viteško poštovanje neprijatelja. Kako i doliči, pjesnik često zaziva vile za svjedokinje megdana:

*„Kaži pravo iz gorice vilo,
je li lipo pogledati bilo
delije iz Like i Krbave
od hrvatske po izbor države,
prid njima je od Karlovca bane,
koji često odnese mejdane.“*

„Dvjesto pedeset godina je otkada je Milovan otišao, a slabo se što promijenilo u njegovu patničkom narodu. Usprkos svega imade nešto što je utješljivo i što se nije promijenilo, a to su naša vilinska brda, sinje more i naša čedna, primitivna, ali jaka duša, koju ništa ni nitko neće slomiti. Neka nam Bog sačuva to naše bogatstvo u siromaštvu i da nitko osim njega ne vidi suze naše.“

Onda bilo, sad se spominjalo – kako pjevaše starac Milovan. S. Z.

Ovo najnovije 64. izdanje Kačićeva „Razgovora ugodnog naroda slovinskoga“ može se naručiti u Nadušobrižničkom uredu, Schreyerstr. 1, 6000 Frankfurt/M. 70. Cijena: 38,- DM.

Na Badnjak ove godine imat ćemo prigodu vidjeti i čuti naše mlade tamburaše iz Ludwigshafena i na II. programu njemačke televizije

So machen 1984 die Schulkinder in der Bundesrepublik Ferien

	Weihn. 83/84			Ostern			Pfingsten			Sommer			Herbst			Weihn. 84/85	
	DEZ.	JAN.	FEB.	MÄRZ	APRIL	MAI	JUNI	JULI	AUG.	SEPT.	OKT.	NOV.	DEZ.	JAN.			
Baden-Württemberg	27.	10.			16.	30.	12.	15.	26.	8.	29.	3.	24.	11.			
Bayern	23.	9.			16.	30.	12.	23.	1.	17.	31.	2.	24.	8.			
Berlin	23.	7.		7.	30.	9.	12.	19.	1.		27.	3.	22.	5.			
Bremen	23.	7.		4.	24.		12.	19.	1.		29.	3.	24.	8.			
Hamburg	22.	2.		12.	31.		25.	4.		8.	20.		24.	5.			
Hessen	23.	6.			16.	4.	12.	2.	22.	15.	20.		21.	12.			
Niedersachsen	23.	7.		11.	30.	9.	12.	19.	29.		25.	3.	21.	5.			
Nordrhein-Westf.	23.	7.		7.	28.		28.	11.		8.	13.		22.	7.			
Rheinland-Pfalz	23.	6.		9.	28.	9.	12.	12.	22.		22.	27.	22.	6.			
Saarland	24.	7.		9.	30.		19.	1.		29.	3.		22.	5.			
Schleswig-Holstein	23.	7.			16.	30.	21.	1.		8.	20.		22.	5.			

ADAC

Angegeben ist jeweils der erste und letzte Ferientag.

ADAC

Angegeben ist jeweils der erste und letzte Ferientag.

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Božićna lutka

Pašk i Marte šetaju u sutonu s troje djece po gradu, dok petero drugih živi na Kosovu. Marta uvijek osjeti iglu u srcu kad ih se sjeti. Robne kuće i božićni vašar polako se odijevaju svećanim sjajem. Mala Prena i braća, Vlaš i Vitore, hvataju objesno prve sniježne pahuljice koje veselo lepršaju. Na crkvenom tornju sviraju zlatne pozaune adventsku pjesmu „Rorate coeli desuper”. Rosite nebesa Otkupitelja, uzdiše Pašk, srca punog blagdanske topline. Onda ga uhvati ona stara čežnja za spasenjem, a nevidljivi mač, koji ga često plaši u mraku, izbljedi u tami predbožićne noći.

Albanci katolici nemaju u Njemačkoj ni jednoga svoga albanskog svećenika pa dolaze u našu crkvu. „Ma otklen ja tebe znam?”, pita fra Jure Paška kad su se poslije Mise prvi put sreli, već onda obadva ‘stari Švabe’, „nisi li ti odija s misijom u Lurd?” Pašk se začudi: „Nisam, časni oče – odakle uzeti pare za luksuz?” Fra Jure se zamisli: „Ma, znaš, nisam još ni ja iša u Lurd. A bi će da su to dva druga čovika bila ondi misto nas.”

Život u tuđini nije lagan, posebno za takvu manjinu u manjini: „Jugoslaveni”, s Hrvatima u crkvi, Albanci, pak tome katolici! Štedljiv i skroman, ali bez kvalifikacija, osmero djece na leđima – Pašku nikad u džepu suviše marke! A baš tada Prena otkrila na putu do škole veliku, krasnu lutku, koja zna pjevati „Sretan Božić” u više jezika. Na svaki njezin pokušaj da navede razgovor na Božić i lutku, Pašk odgovara kratko: „Kaka lutka! Odakle mi pare za luksuz?”

Dok prolaze božićnim vašarom uz Majnu, naiđe iz mraka fra Jure pred njih. Nakon razgovora o svemu i svačemu, Prena ne gubi vrijeme pa ih odvede sve do „Kaufhofa” i upita: „Da li ova lutka pjeva ‘Sretan Božić’ i na albanskom?” Zar Albanci nisu muslimani?”, odvrati prodavačica. Pašk skoči i vikne srdito: „Nisam ja musliman?” Kad je lutka ispjela „Sretan Božić” na pet jezika, Prena se diže na prste pa kliknu: „Gezuar kešnjellat!” Pašk se malo raznježi, ali kad su mu rekli cijenu, zgrabi Prenu za ruku, pa svi izađu van.

Snijeg ovija grad u bijelu šutljivi plašt. Fra Jure zastajkuje nasred ulice i uzdiše: „E moj sinko, danas je svakom na svitu teško. Otkad sam posta fratar u Makarskoj, procinjujem blagostanje naroda po pucetima. Znaš li ti, Marta moja, koliko se dugmadi od nedavna nađe u nediljnoj limozini?” Marte se prekrsti: „Bože mi prosti, baš u lemojzini? Zar naši katolici varaju Boga s dugmetom?” Fra Jure se gorko nasmije.

„Ni to moja najveća briga – Bog oprašta bijedniku! – al’ me stra’ da se narod ne preladi, ‘nako bez puceta na jaketi!” Onda reče Preni: „Mala moja, ako tatica ne nađe za Božić u džepu para za tvoju lutku, dođi ti lipo s mamom na Badnjak popu Juri. Možda će se osim koštanih dugmadi u limozini nać i koja srebrena marka.” Reče, oprost se i nestane u noći.

Dok koraca ulicama, prolaze fra Juri kroz glavurdu sve moguće misli: „A jest teško tim našim Albancima, ni trunka one romantike Karla Maya u balkanskim gudurama! Do pred nekoliko stoljeća svi katolici, onda poturčeni, a odonda raštrkani po bilom svitu. Teško im je. Al’ još teže kapljici albanski katolika u moru muslimana. Da i ne govorimo, Bože mi prosti, o Albaniji, prvoj zemlji bez Boga – al’ nemoj se, dragi Bože, sad smijati!” Fra Jure pogleda uvis prema sniježnom nebu i zašuti.

Stigao tako i Badnjak. Pašk popio čašicu medene rakije, pa sjeo i računa, ali one marke za lutku nikako da iskoče. Ogorčen gutne Pašk još jedan čuklić šljivovice i iziđe iz kuće. Kad je zbog ledene zime na ulici ušao u neku crkvu, opet ga primi onaj stari strahkao neki mač iza šije. Hoće li uvijek moći dosta zaraditi za djecu i ženu? Što, ne daj Bože, ako izgubi radno mjesto kao toliki drugi? Što će biti od djece na Kosovu? Pašk se zagleda u mali „Betlehem” pred sobom: Dijete Božje u podrtoj štalici, oko njega vol i magarac, radnik Josip i mlada majka. „Moj dragi Isuse”, uzdahne Pašk malo olakšan, „i tebi je teško kao i meni”. Kad se Pašk ni za ručak nije vratio, uzme Marta Prenu i dečkiće za ruku pa odleti do fra Jure. Njemu već dosta vidjeti zabrinutu majku i uplašenu djecu.

Piše Ivo Hladek

Bez riječi izvadi iz ladice plavu stotku pa je pruži Marti: „Al’, kako ćeš, Preno mala, s onom božićnom lutkom koja ne zna albanski?” „Već ja znam kako ću!”, veli bistra curica. – Jedva su uspjele udvoje odvući veliku kutiju s lutkom do stana. Vlaš i Vitore morali su se zadovoljiti s malim igračkama.

Pašk stigne kući istom za večeru. Pomiren sa svima, odvede kasno uveče obitelj na hrvatsku polnoćku. Iako mu je fra Jure govorio iz srca kad je uzeo grmiti protiv „belzebuba novca, kupovanja, darivanja”, Pašk svejedno još čuti onaj nevidljivi mač nad sobom: Osjeća svu bijedu, nemoć da promijeni svoj položaj među ljudima, želju da bolje osigura budućnost djece, ovih troje tu i onih petero dolje na Kosovu, koji u ovom času sjede sami, a oko njih samo ravnodušnost. Fra Jure zaključa: „Pravi virski osjećaj Božića veseli cilog čovika, tilo i srce, a ovaj vaš cirkus darivanja i nadmetanja dovodi samo do svađe, nemira u obitelji, ubija božićnu radost duše. Al’ svejedno, braćo moja: Nek vam svi ma betlehemsko dite daruje sritan Božić!” Usred svećane tišine, prije nego je maestro uključio sve registre katedralnih orgulja da zagudi „Radujte se, narodi”, mala Prena hitro izvuče iz kutije svoju lutku, pa po cijeloj crkvi odjekne: „Frohe Weihnachten! Merry Christmas! Buon Natale! Jouyeux Noël! Felices Navidades!” Dok vjernici znatiželjno okreću glave, Prena se popne na klupu i zavikne zvonkim glasom: „Sretan Božić! Gezuar kešnjellat!”

Dok se vraćao kući kroz svećano osvijetljen grad, Pašku postalo toplije oko srca, cijela bijeda ovog svijeta i onaj nevidljivi prijeteci mač raspršiše se u snijegu božićne noći kao pahuljica na dlanu te ponosno ponovi albanski božićni pozdrav: „Gezuar kešnjellat!”

Vischeslav-Kreuz für Bischof Dr. Georg Moser

Auf Wunsch von Bischof Dr. Georg Moser veröffentlichen wir die hochinteressante und sehr aktuelle Pressemitteilung der Diözese Rottenburg/Stuttgart vom 30. November 1983:

„Als Zeichen des Dankes für die Unterstützung durch die Diözese hat der scheidende Leiter der Kroatischen Katholischen Mission Aalen, der Franziskanerpater Kruno Vukušić, Bischof Dr. Georg Moser eine vergoldete Kopie des 1200 Jahre alten Vischeslav-Kreuzes übergeben. Einen Silberabguß dieses Kreuzes erhielten außerdem Weihbischof Franz Josef Kuhnle, Generalvikar Prälat Eberhard Mühlbacher und Domkapitular Monsignore Jürgen Adam. Dieses aus dem 8. Jahrhundert stammende Kreuz gilt als das älteste Kroatiens. Es wurde auf dem Taufstein

des Fürsten Vischeslav in Nin bei Zadar gefunden. Das Kreuz ist Symbol für die 1300 Jahre alte christliche Geschichte der Kroaten.

In seinem Dankesbrief an Pater Kruno führt Bischof Dr. Moser wörtlich aus: 'Es ist ein kostbares und ein geschichtsträchtiges Kreuz. Beides weiß ich sehr wohl zu schätzen. Ich nehme das Vischeslav-Kreuz gerne als Zeugnis großer kroatischer, christlicher Vergangenheit, möchte es aber auch sehen als Ausdruck Ihrer aktuellen wachen Mitverantwortung für die christliche Geschichte unserer Gegenwart. Überbringen Sie bitte auch den kroatischen Gläubigen meinen herzlichen Dank für dieses Geschenk. Nicht nur wenn ich das wertvolle Brustkreuz trage, dann aber ganz besonders werde ich mich mit den kroatischen Mitbürgern verbunden wissen.'

Mit Pater Vukušić verlieren 2500 kroatische Katholiken in den Dekanaten Aalen, Crailsheim, Ellwangen, Heidenheim und Neresheim nach zehn Jahren ihren fürsorglichen geistlichen Betreuer. Er war Vermittler zwischen ihnen und den deutschen Kirchengemeinden, wichtiger Kontaktmann zu den Behörden sowie Helfer nicht nur in religiösen, sondern auch in sozialen und kulturellen Fragen. Mit seinen Mitarbeitern versuchte er die vielschichtigen Probleme seiner Landsleute zu lösen, die sich durch den Aufenthalt außerhalb ihrer Heimat ergeben.

Viele der Kroaten leiden unter der Trennung von ihren Familien. Sprachschwierigkeiten bewirken die verschiedensten Lebensnöte. Die Unsicherheit des Arbeitsplatzes, die meist schlechte Wohnungsqualität, die Ungewißheit darüber, wie lange sie in Deutschland bleiben können und Heimweh führen häufig zu psychosomatischen Krankheiten. Bei Kindern und Jugendlichen ergeben sich Schul-, Ausbildungs- und Beschäftigungsschwierigkeiten...

Treffend hat zum 25jährigen Bestehen der Kroatischen Katholischen Mission in Stuttgart ein kroatischer Katholik die Situation geschildert: 'Der katholischen Kirche in Deutschland verdanken die Kroaten die Möglichkeit, hier als Kroaten den Glauben in der Gemeinschaft der örtlichen Kirche leben zu können. Die deutsche Kirche be-

Frohe Weihnachten!

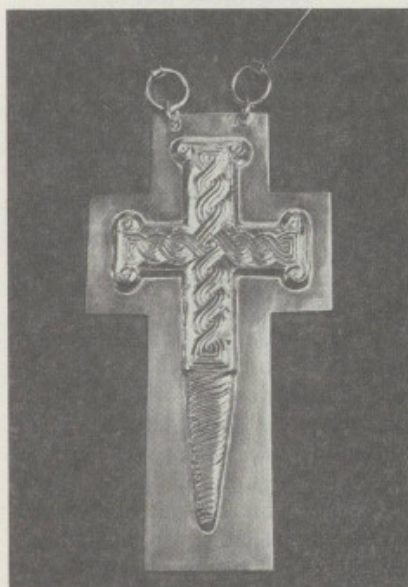
*Oretan Božić
i blagoslovljena
Nova godina!*

*Če bi rekel Božiću, Da bu narod narodu
Kaj želim si ja, Kak i bratu brat,
Rekel bi, I da zadovolen bu
naj vsakomu Jemput i Hrvat.
Puno srca dâ. Dragutin Domjanić*

zeugt tatkräftig, daß alle untereinander Brüder und Schwestern in Christus sind, Kinder des einen Vaters. Immer wieder gab und gibt es Anlässe, bei denen sich die deutschen Bischöfe insgesamt oder einzeln für die Kroaten einsetzen, sei es, um sie gegenüber propagandistischen Diffamierungen zu schützen, sei es um ihre Menschenrechte auf Integrität der Familie zu verteidigen. Die kroatischen Katholiken wissen dankbar um diese Solidarität."

(esch)

Vischeslav-Kreuz

**ZZ ŽIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

Schreyerstraße 1 · 6000 Frankfurt a.M. 70
Telefon: (06 11) 63 82 13

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić
Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija
Redaktionsrat: Dragan Čuturić, p. Josip
Mrkonjić, p. Stjepan Pavić,
Branko Šimović

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina
Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

Postvertriebsstück 1 F2384 E Gebühr bezahlt:

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf 1